

เอกสารวิชาการ

Academic Focus

การบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ISBN 2287-0520

ดาวน์โหลดเอกสารได้จาก <http://www.parliament.go.th/library>

Academic Focus

มีนาคม 2561

สารบัญ

บทนำ	1
ความหมายของพรรคการเมืองและการบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง	2
พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	2
หลักการของระบอบประชาธิปไตย	4
โครงสร้างพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	5
ความเข้มแข็งของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	6
การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐและเอกชน	9
การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองของประเทศไทย	11
การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองในต่างประเทศ	16
บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา	26
บรรณานุกรม	30

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th/library>

การบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง

บทนำ

ประเทศไทยได้นำระบอบประชาธิปไตยมาใช้เป็นหลักการปกครองประเทศ โดยมีพรรคการเมืองซึ่งทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และการสรรหาบุคลากรเพื่อส่งลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไป พรรคการเมืองต้องระดมความคิดเห็นจากสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนเพื่อกำหนดเป็นนโยบายของพรรคการเมือง ทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านความมั่นคง และด้านต่างประเทศ โดยนำเสนอนโยบายต่อสาธารณะเพื่อสื่อสารไปยังประชาชนทั่วประเทศ ถ้าพรรคการเมืองชนะการเลือกตั้งทั่วไปสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้และนำนโยบายของพรรคไปสู่การปฏิบัติ ถ้าไม่ชนะก็เป็นฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนั้นจะมีการใช้จ่ายเงินจำนวนมาก พรรคการเมืองต่าง ๆ ก็ประสบปัญหาทางการเงินเพราะมีค่าใช้จ่ายสูง พรรคการเมืองมีเงินสนับสนุนไม่เท่ากัน พรรคการเมืองขนาดใหญ่มีความสามารถในการระดมเงินสนับสนุนได้มากกว่าพรรคการเมืองขนาดเล็ก ดังนั้น จึงเกิดความไม่เท่าเทียมกันทางการเมืองด้วยศักยภาพของพรรค เพื่อให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้อย่างเท่าเทียมกันจึงมีการสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐและเอกชน

ความหมายของพรรคการเมืองและการบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง

ความหมายของคำว่า “พรรคการเมือง” นักวิชาการได้ให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

Edmund Burke ได้ให้ความหมายว่า “พรรคการเมือง” คือ กลุ่มบุคคลซึ่งรวมตัวกันขึ้นมา โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างประโยชน์ของชาติ

Hartmut Hess ได้ให้ความหมายว่า “พรรคการเมือง” คือการรวมกลุ่มของประชาชนที่ต้องการผนึกกำลังเพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมืองและเป้าหมายทางสังคม ซึ่งพรรคการเมืองจะถูกตั้งขึ้นในทุกสังคมหรือรัฐหนึ่ง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองโดยประชาชนหรือสมาชิกพรรคที่มีแนวคิดในการต่อสู้เพื่อเจตนารมณ์ทางการเมืองของกลุ่ม (พรรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ, 2555, น. 8)

หยุด แสงอุทัย ได้ให้ความหมายว่า “พรรคการเมือง” หมายถึงคณะบุคคลซึ่งรวมก่อตั้งเป็นพรรค โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมความคิดเห็นในทางการเมืองกำหนดเป็นนโยบายของพรรค เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งผู้แทนโดยวิถีทางประชาธิปไตย (วิชุดา ธนาพุดนิกรณ์, 2555, น. 8)

ความหมายของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

“พรรคการเมือง” หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองโดยได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ความหมายของการบริจาคให้แก่พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ในมาตรา 4 ดังนี้

“บริจาค” หมายความว่า การให้เงินหรือทรัพย์สินแก่พรรคการเมืองนอกจากค่าธรรมเนียม และค่าบำรุงพรรคการเมือง และให้หมายความรวมถึงการให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง บรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ตามที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า รวมถึง การให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลด โดยไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า และการทำให้นิติที่พรรคการเมือง เป็นลูกหนี้ลดลงหรือระงับสิ้นไปด้วย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง โดยให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนและมีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ภายใต้การกำกับและควบคุมของคณะกรรมการ

พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญเพราะเป็นที่รวมของสมาชิกที่มีอุดมการณ์ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมเหมือนกัน จึงร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้น และพรรคการเมืองเป็นองค์กรที่สำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีการจัดโครงสร้างพรรคการเมืองเป็นด้านการบริหารพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง การดำเนินกิจกรรม

ทางการเมือง การจัดทำนโยบายพรรคและการส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชน ถ้าพรรคการเมืองสามารถชนะการเลือกตั้งทั่วไปได้เสียงข้างมากนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลเข้าไปบริหารประเทศ พรรคการเมืองนั้นสามารถนำนโยบายพรรคไปจัดทำเป็นนโยบายรัฐบาลเพื่อการบริหารประเทศ ซึ่งเป็นการนำความต้องการของประชาชนผู้เลือกตั้งไปแปรเป็นนโยบายบริหารประเทศตามเสียงส่วนใหญ่ที่เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้น พรรคการเมืองเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมความต้องการของประชาชนกับรัฐบาล

สำหรับพรรคการเมืองที่มีสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่ไม่มีเสียงมากพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลก็ไปเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร โดยทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายรัฐบาลถือเป็นการถ่วงดุลอำนาจกับฝ่ายบริหาร โดยไม่ให้ฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารนั้นใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจเพราะเหตุว่ามีอำนาจที่สามารถออกคำสั่งแก่หน่วยงานในฝ่ายบริหารได้ ขณะเดียวกันพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลไม่สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเกิดปัญหาคอรัปชันขึ้นในฝ่ายรัฐบาล พรรคฝ่ายค้านก็จะขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลเพื่อเป็นการตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลในสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลว่ารัฐบาลบริหารผิดพลาด และขาดประสิทธิภาพ ถ้าฝ่ายรัฐบาลตอบคำถามในสภาผู้แทนราษฎรไม่ชัดเจนจะทำให้คะแนนนิยมลดต่ำลง จนส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลจนพ่ายแพ้ในการลงคะแนนเสียงในการอภิปรายไม่ไว้วางใจในครั้งนั้น ฝ่ายรัฐบาลอาจจะลาออกหรือยุบสภา ถ้าไม่มีการยุบสภาอาจจะมีพรรคการเมืองฝ่ายค้านที่รวบรวมเสียงได้มากพอแล้วจัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศขึ้นใหม่ ฝ่ายรัฐบาลก็กลายเป็นฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร กรณีที่ฝ่ายค้านเข้ามาบริหารประเทศโดยเป็นฝ่ายรัฐบาลแทน เมื่อไม่สามารถบริหารประเทศต่อไปได้อีกอาจจะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อคืนอำนาจให้แก่ประชาชนในการเลือกตั้ง การคืนอำนาจการตัดสินใจให้ประชาชนนั้นเป็นการเปลี่ยนรัฐบาลด้วยวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย ถ้าประชาชนยังเชื่อมั่นในฝ่ายรัฐบาลประชาชนจะเลือกให้กลับมาบริหารประเทศอีกครั้ง ถ้าประชาชนไม่เชื่อมั่นก็จะหันไปเลือกพรรคการเมืองฝ่ายค้านเข้ามาเป็นรัฐบาล

ประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงคำนึงถึงที่มาของอำนาจ โดยยึดมั่นในอำนาจที่มาจากประชาชน ถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริง ประชาชนจึงมีสิทธิเลือกผู้ปกครองของตนเองได้ และเลือกตัวแทนของตนเองเข้ามาใช้อำนาจในฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงมีรากฐานมาจากประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคต้องจ่ายค่าบำรุงพรรค พรรคการเมืองมีหน้าที่สรรหาบุคลากร และจัดทำนโยบายแล้วนำเสนอแนวนโยบายพรรคในด้านการบริหารประเทศต่อสาธารณชน และพร้อมที่จะลงแข่งขันในการเลือกตั้งทั่วไป โดยต้องส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง พร้อมทั้งเคลื่อนไหวในประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองหรือให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองในบางประเทศยังให้การสนับสนุนการศึกษาหรือการทำวิจัยเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วย พรรคการเมืองจึงมีความสำคัญในระบอบประชาธิปไตยจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้เพราะเป็นจุดเชื่อมระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การที่พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเข้มแข็งเพราะได้รับการสนับสนุนจากรัฐ สมาชิกพรรคและประชาชน ความเข้มแข็งของพรรคการเมืองในต่างประเทศ

มีทั้งรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยระบบประธานาธิบดี

หลักการของระบอบประชาธิปไตย

1. หลักอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจเป็นของประชาชน (Popular Sovereignty) หมายถึงอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนเพื่อให้การปกครองเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเลือกผู้แทนเข้าไปปกครองประเทศและเป็นผู้มีอำนาจในการถอดถอนผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปด้วย เมื่ออำนาจอธิปไตยในการกำหนดการปกครองประเทศเป็นของประชาชนถือเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี (Presidential Democracy) และระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) ประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยต้องมีกฎหมายรัฐธรรมนูญทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นต้องปกครองด้วยกฎหมาย (Rule of Law) ประเทศไทยใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้กำหนดเรื่องอำนาจอธิปไตยไว้ในมาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อำนาจอธิปไตยเป็นหลักการสำคัญและประเทศไทยใช้หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา

2. หลักสิทธิและเสรีภาพ (Liberty) หมายถึงประโยชน์ที่บุคคลจะได้รับตามกฎหมาย คือ บุคคลมีสิทธิได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล สิทธิในทรัพย์สินของตนเอง หลักเสรีภาพหมายถึงการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก โดยไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น มนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันตามกฎหมาย การใช้สิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญต้องไม่ขัดต่อเสรีภาพและไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น ตลอดจนไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและศีลธรรมอันดีของประชาชน การตัดสินใจในการบริหารงานของรัฐบาลต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกคน ไม่เจาะจงเฉพาะกลุ่มหรือพื้นที่ใด การแก้ไขปัญหาให้ประชาชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองต้องแก้ไขให้แก่ประชาชนครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ

3. หลักความเสมอภาค (Equality) หมายถึง ประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง แม้ว่าในสังคมประชาธิปไตยประชาชนจะแตกต่างกันในเรื่อง เพศ ศิวัพรณชนชั้น ถิ่นที่อยู่อาศัย ศาสนา หรืออุดมการณ์ทางการเมือง แต่ทุกคนก็เท่าเทียมกันในเรื่องความเสมอภาคทางการเมืองทุกคนมีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งหากมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย และสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหนึ่งคนมีหนึ่งเสียงเท่ากัน ความเสมอภาคในด้านเศรษฐกิจไม่ว่าบุคคลนั้นเกิดมายากจน ฆิวดำหรือฆิวขาว มียศสูง จะไม่ถูกกีดกันในการประกอบอาชีพ ความเสมอภาคทางโอกาส คือ ทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล และการได้รับการบริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน

4. หลักการปกครองโดยเสียงข้างมากและคุ้มครองเสียงข้างน้อย (Majority Rules) หมายถึง หลักการของเสียงข้างมากต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการรับฟังเสียงข้างน้อย (Minority Rights) ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าเสียงข้างมากจะไม่ใช้วิธีการใด ๆ เพื่อตัดสินใจเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มพวกพ้องของตนเองที่มีเสียงข้างมากในฝ่ายรัฐบาล แต่รัฐบาลจะต้องดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ

ถ้ากรณีที่ประชาชนไม่เห็นด้วยโดยมีเสียงเป็นเอกฉันท์ในโครงการของรัฐ แต่รัฐบาลจะต้องดำเนินการโครงการของรัฐนั้นต่อไป รัฐบาลจะต้องตัดสินใจบนพื้นฐานของเสียงส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมาก เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ขณะเดียวกันเสียงของฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยซึ่งเป็นเสียงข้างน้อยต้องได้รับความคุ้มครองไปพร้อมกับการรับฟังเสียงส่วนใหญ่ (เอกชัย ชินณพงค์, 2557, น. 10)

โครงสร้างพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

การจัดโครงสร้างของพรรคการเมืองเป็นสิ่งสำคัญที่พรรคการเมืองจะต้องมีโครงสร้างในอำนาจการบริหารงานของพรรค คือ หัวหน้าพรรคการเมืองต้องได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ของพรรค ตำแหน่งต่าง ๆ ภายในพรรคที่จัดตั้งขึ้นเป็นการช่วยบริหารงานหรือช่วยภารกิจของหัวหน้าพรรค และดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยมีตำแหน่งรองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค เภรัณยูพรรค นายทะเบียนพรรค โฆษกพรรค คณะกรรมการบริหารพรรคอื่น ๆ ของพรรคการเมือง ซึ่งปัจจุบันพรรคการเมืองต้องจัดโครงสร้างตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 การจัดโครงสร้างอำนาจการบริหารพรรคเป็นหลักการจัดตั้งพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดังต่อไปนี้

1. หัวหน้าพรรคการเมือง เป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานของพรรคตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค และเป็นผู้แทนของพรรคในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก หัวหน้าพรรคจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้ และแต่งตั้งผู้อำนวยการพรรคและรองผู้อำนวยการพรรคหรือตำแหน่งต่าง ๆ ภายในพรรคโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรค การบริหารงานพรรคการเมืองตามที่ที่ประชุมใหญ่หรือคณะกรรมการบริหารมอบหมาย และสามารถเรียกประชุมคณะกรรมการบริหาร รวมทั้งการสั่งหรืออนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับงานของพรรคแล้วรายงานให้คณะกรรมการบริหารพรรคทราบ จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทุกปี รวมทั้งอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด และข้อบังคับพรรคการเมือง

2. เลขาธิการพรรคมีหน้าที่ดูแลกิจการภายในของพรรค และรับผิดชอบหน่วยงานภายในพรรค และการจัดประชุมใหญ่ของพรรค

3. เภรัณยูพรรค มีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินและรายรับรายจ่ายของพรรค

4. นายทะเบียนพรรค มีหน้าที่จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคตามที่กฎหมายกำหนด

5. โฆษกพรรค มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์กิจการของพรรค และให้ข้อมูลต่าง ๆ ของพรรคการเมือง

6. หัวหน้าสาขาพรรคการเมืองและคณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย ข้อบังคับพรรคการเมือง

7. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและปฏิบัติหน้าที่ไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับของพรรคการเมือง

ทั้งนี้ โครงสร้างพรรคการเมืองสามารถที่จะตั้งตำแหน่งอื่น ๆ ภายในพรรคเพิ่มได้อีก คือ ที่ปรึกษาพรรคการเมือง ผู้อำนวยการพรรค และคณะกรรมการฝ่ายจริยธรรม คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ

คณะกรรมการฝ่ายกำหนดนโยบาย การแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการจัดโครงสร้างพรรคและข้อบังคับพรรคที่จัดตั้งให้ถูกต้องตามกฎหมาย

ความเข้มแข็งของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อจัดตั้งโดยอุดมการณ์ของพรรค และรวบรวมสมาชิกพรรคที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันเข้าร่วมจัดตั้งพรรคได้สำเร็จแล้ว พรรคการเมืองจะพัฒนาได้เข้มแข็งและเป็นสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้ต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. นโยบายพรรคการเมืองปรับเป็นนโยบายของรัฐบาล พรรคการเมืองซึ่งจัดตั้งขึ้นตามอุดมการณ์ร่วมกันของบุคคลที่มีความเห็นสอดคล้องกัน การที่พรรคการเมืองได้ศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกพรรคหรือประชาชนทั่วไป ผลของการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ได้สรุปรวบยอดออกมาจนสามารถกำหนดเป็นนโยบายพรรคเพื่อนำเสนอต่อสาธารณชนและใช้เป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้งเพื่อเข้าไปเป็นผู้แทนของปวงชนในสภาผู้แทนราษฎร หากพรรคการเมืองที่ได้หาเสียงไว้สามารถชนะการเลือกตั้งจนสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ก็มีโอกาสนำนโยบายของพรรคไปจัดทำเป็นนโยบายรัฐบาล ถ้าไม่ได้เป็นเสียงข้างมากในการจัดตั้งรัฐบาลก็เข้าร่วมรัฐบาลกับพรรคการเมืองอื่นก็สามารถนำเสนอนโยบายร่วมได้ พรรคการเมืองยังเป็นผู้ประสานระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อผลักดันนโยบายหรือความต้องการของประชาชนต่อรัฐบาล เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนได้รวดเร็วขึ้น

2. พรรคการเมืองต้องผลักดันภารกิจตามที่ได้หาเสียงเอาไว้กับประชาชน พรรคการเมืองมีภารกิจตามสัญญาที่ได้หาเสียงไว้กับประชาชน เมื่อชนะการเลือกตั้งทั่วไปพรรคสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวหรือร่วมกับพรรคอื่นเป็นรัฐบาลบริหารประเทศแล้วต้องรีบผลักดันนโยบายให้สามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยเร็ว ถึงแม้เป็นรัฐบาลจะมีภารกิจในการบริหารประเทศมาก แต่พรรคการเมืองต้องเร่งผลักดันนโยบายต่าง ๆ หากพรรคการเมืองนั้นไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนายทุนพรรคก็สามารถผลักดันนโยบายให้เป็นจริงได้ และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

3. พรรคการเมืองเป็นองค์กรจัดตั้งขึ้นแบบถาวรและจดทะเบียนตามกฎหมาย พรรคการเมืองแม้จะรวมกันจัดตั้งเพียงไม่กี่คนในระยะเริ่มแรก แต่เมื่อครบองค์ประกอบของพรรคการเมืองและจัดตั้งถูกต้องตามกฎหมาย ถ้ามีผู้ก่อตั้งลาออกหรือเสียชีวิต พรรคการเมืองที่ก่อตั้งก็ยังคงดำรงอยู่ต่อไป ไม่ได้ยุติการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง พรรคยังคงสืบสานอุดมการณ์ทางการเมือง และสามารถเปลี่ยนผู้นำพรรคจากรุ่นสู่รุ่น มีสมาชิกพรรคการเมืองเพิ่มขึ้น สมาชิกพรรคการเมืองเป็นผู้ส่งเสริมให้พรรคการเมืองเข้มแข็ง และดำรงอยู่อย่างมั่นคง เมื่อพรรคการเมืองส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งก็มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำเสนอนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้ พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งขึ้น ถ้าพรรคการเมืองที่ก่อตั้งขึ้นยุติบทบาทหรือยุบพรรคไปตามตัวบุคคลที่ก่อตั้งพรรคจะไม่มีที่น่าเชื่อถือแสดงว่าพรรคการเมืองนั้นยังอ่อนแอ ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมหรือพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองได้ หรือเป็นพรรคแบบมวลชน เพราะพรรคการเมืองนั้นไปยึดติดกับตัวบุคคลผู้ก่อตั้งพรรค

การส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตย

การส่งเสริมความเข้มแข็งของพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตย ต้องส่งเสริมในระดับโครงสร้างพรรค สาขาพรรค กรรมการบริหารพรรค การดำเนินกิจกรรมของพรรค และความเป็นประชาธิปไตยในพรรค การเมืองให้สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นสถาบันทางการเมืองที่เป็นความหวังของสังคมได้ ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของการจัดตั้งพรรคการเมืองที่จะสืบสานเจตนารมณ์พรรค และอุดมการณ์ของพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตย การส่งเสริมพรรคการเมืองให้เข้มแข็งสามารถดำเนินการได้ ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมระบบสมาชิกพรรคการเมือง

ระบบสมาชิกพรรค ถือเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองในระบบประชาธิปไตยในกฎหมายพรรคการเมืองจะกำหนดหลักการของการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ การเกิดขึ้นของพรรคการเมืองในประเทศต่าง ๆ นั้นเป็นการรวมกันของกลุ่มบุคคลที่มีความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่คล้าย ๆ กัน และมีเจตนารมณ์ร่วมกันที่ต้องการทำงานการเมืองในระบบประชาธิปไตย ใช้พลังทางการเมืองเพื่อผลักดันนโยบายของพรรค โดยนำเสนอนโยบายต่อสาธารณะเพื่อเข้าไปบริหารประเทศ หลักการสำคัญของโครงสร้างพรรคการเมืองต้องเปิดกว้างให้สมาชิกพรรคการเมืองทุกคนสามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเท่าเทียมกันและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเลือกตั้งผู้บริหารพรรคต้องให้สมาชิกพรรคเข้าร่วมในการเลือกตั้งนั้น โดยเข้าเป็นองค์ประชุมใหญ่ของพรรค ซึ่งมีสัดส่วนของสมาชิกพรรคการเมืองที่มากกว่าองค์ประชุมอื่น ๆ และต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคการเมืองได้ขอเปิดประชุมวิสามัญได้ การจัดทำข้อบังคับพรรคการเมืองสมาชิกพรรคต้องเข้าไปมีส่วนร่วม การดำเนินกิจกรรมของพรรค การคัดเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรค สมาชิกพรรคต้องมีส่วนร่วมในการคัดเลือกด้วย ซึ่งถือเป็นบทบาทสำคัญเพื่อให้พรรคการเมืองนั้นเป็นพรรคการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริง

2. การส่งเสริมระบบสาขาพรรคการเมือง

พรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องมีสาขาพรรคการเมืองที่กระจายไปตามภาคต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะสาขาพรรคการเมืองต้องทำหน้าที่ประสานงานและมีความสัมพันธ์กับท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนและสมาชิกพรรคมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือเป็นกลไกที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมของพรรคเป็นการเชื่อมต่อระหว่างพรรคและสมาชิกพรรคการเมือง การจัดองค์กรของพรรคการเมืองที่ดีจะต้องมีการกระจายอำนาจลงไปยังสาขาพรรคในท้องถิ่นต้องมีสายบังคับบัญชาที่ชัดเจน และต้องดำเนินการไปตามกฎหมาย ซึ่งสาขาพรรคการเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.1 การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองให้มากขึ้น พรรคจะต้องจัดตั้งขึ้นโดยเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มากกว่าตอนจัดตั้งพรรคครั้งแรก และต้องหาสมาชิกให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นในเรื่องคุณภาพของสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อพัฒนาสาขาพรรคการเมืองไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

2.2 ต้องพัฒนาสาขาพรรคการเมืองให้เป็นองค์กรทำหน้าที่ประสานงานกับสมาชิกพรรคการเมืองได้อย่างรวดเร็วในสังคมการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2.3 สาขาพรรคการเมืองต้องมีสถานที่ตั้งอย่างถาวร มีอุปกรณ์ทันสมัย และมีเจ้าหน้าที่ประจำพรรค โดยมีเงินเดือนประจำให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และสาขาพรรคการเมืองต้องไม่จัดตั้งร่วมกับสถานที่อยู่อาศัยควรแยกสำนักงานสาขาพรรคออกให้ชัดเจน

2.4 สาขาพรรคการเมืองต้องให้สมาชิกพรรคเลือกตั้งกรรมการบริหารสาขาพรรค ทำหน้าที่เป็นผู้นำสมาชิกพรรคในการดำเนินกิจกรรมของสาขาพรรค เช่น วางแผนการณรงค์เลือกตั้ง วางแผนการดำเนินงานของสาขาพรรคในท้องถิ่นหรือประจำภาค การบริหารจัดการสาขาพรรคต้องจัดให้เป็นระบบ และมีการประชุมสมาชิกพรรคเป็นประจำหรือตามที่ข้อบังคับพรรคกำหนด

2.5 สาขาพรรคการเมืองต้องทำกิจกรรมตลอดทั้งปีโดยร่วมกับพรรคการเมือง เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ถ้ามีการเลือกตั้งสาขาพรรคการเมืองต้องร่วมกันณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และต้องทำหน้าที่ระดมความคิดเห็นระหว่างสมาชิกพรรค เมื่อผ่านพ้นการเลือกตั้งก็ต้องเปลี่ยนเป็นการให้ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

3. การส่งเสริมระบบคณะกรรมการบริหารพรรค

คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งมีอำนาจในการบังคับบัญชาตามโครงสร้างของคณะกรรมการบริหารพรรค การดำรงตำแหน่งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องผ่านการเลือกตั้งของสมาชิกพรรคการเมืองและมีวาระการดำรงตำแหน่งที่ชัดเจนซึ่งกำหนดไว้ข้อบังคับพรรคการเมือง การเข้าสู่อำนาจในตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องผ่านการเลือกตั้งจากสมาชิกพรรคในที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง สำหรับการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองซึ่งมีผู้ปฏิบัติงานของพรรคทำหน้าที่แทนสมาชิกพรรคการเมือง การดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ก็ต้องผ่านมติจากที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง เพื่อป้องกันกรรมการบริหารพรรคการเมืองใช้อิทธิพลครอบงำพรรคการเมืองหรือแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเอง และพวกพ้อง การบริหารงานโดยมีมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้พรรคการเมืองใช้หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง

4. การส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

4.1 พรรคการเมืองต้องมีนโยบายชัดเจนและมีการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางของพรรคให้สามารถนำไปสู่การแปรเป็นแผนปฏิบัติการของพรรคให้ถูกต้องตามข้อบังคับ ตามกฎหมาย เมื่อได้กำหนดเป้าหมาย ต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนจึงนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายพรรคในด้านต่าง ๆ แล้วนำเสนอโนบายนั้นไปสู่สาธารณะและสื่อสารกับสมาชิกพรรค สาขาพรรคการเมือง และประชาชนทั่วไป เพื่อนำแผนปฏิบัติการนั้นไปดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

4.2 พรรคการเมืองต้องส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองจะต้องนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในการบริหารพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองได้วางแนวทางของระบอบประชาธิปไตย และกระจายอำนาจไปยังสมาชิกพรรคการเมืองให้มีส่วนรวมทางการเมือง โดยมอบอำนาจให้สมาชิกพรรค และสาขาพรรคการเมืองทุกภาค ควรมีการเลือกตั้งตัวแทนพรรคตั้งแต่วาระระดับท้องถิ่นขึ้นมา และพรรคการเมืองต้องรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกพรรคในระดับล่างด้วย เพราะเสียงของสมาชิกพรรคในระดับล่างเป็นเสียงสนับสนุนที่เกิดจากเสียงของประชาชนแต่ละพื้นที่

4.3 พรรคการเมืองต้องมีการเคลื่อนไหวต่อสังคม เป็นผู้นำสังคมเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะ ซึ่งเป็นผลประโยชน์โดยรวมของประชาชนทุกคนในประเทศ พรรคต้องทำงานหนักเพื่อให้เข้าถึงมวลชนในท้องถิ่นให้ครบทุกภาคอย่างต่อเนื่อง พรรคการเมืองจะต้องขยายสมาชิกหรือฐานมวลชนของพรรค

ให้มากขึ้น ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และนำเสนอข้อเท็จจริงของการเมือง โดยจะต้องเสนอปัญหาให้ประชาชนรับรู้ แนวทางการแก้ไขปัญหาของพรรค เป้าหมายของพรรคการเมืองที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลพร้อมกับเสนอนโยบายพรรคเพื่อสร้างความนิยมให้แก่ประชาชนทั่วประเทศ และเข้าถึงฐานมวลชนต่อเนื่อง ถึงแม้ไม่ใช่ช่วงเลือกตั้งพรรคการเมืองจะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้ประชาชนมีสำนึกทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่งเสริมให้ประชาชนและสมาชิกพรรคการเมืองให้ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และปฏิเสธอำนาจอื่นที่ไม่ได้ผ่านการเลือกตั้งจากประชาชน

5. การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองและประโยชน์อื่น ๆ

พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย นอกจากจะเข้มแข็งด้วยระบบโครงสร้างพรรค ระบบสมาชิกพรรค ระบบคณะกรรมการบริหารงานพรรค การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง และการมีประชาธิปไตยในพรรคการเมือง หลักการสำคัญพรรคการเมืองที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายต้องได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐและประโยชน์อื่น ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งในการทำหน้าที่คัดสรรบุคลากรเพื่อให้พรรคการเมืองส่งลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยให้สมาชิกพรรคเลือกในขั้นต้น และให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตัวแทนพรรคเข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งทั่วไปในแต่ละครั้งพรรคการเมืองที่เสนอตัวเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ หรือเป็นผู้แทนของปวงชนนั้น พรรคการเมืองทุกพรรคจึงมีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสูง และนับวันจะเพิ่มสูงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ พรรคการเมืองขนาดใหญ่ จะมีความสามารถในการระดมเงินทุนเข้าพรรคมากกว่าพรรคการเมืองขนาดเล็ก การที่พรรคการเมืองขนาดใหญ่มีฐานะทางการเงินสูงกว่าพรรคการเมืองขนาดเล็กก็เป็นความไม่เท่าเทียมกันในทางการเมืองและมีความเหลื่อมล้ำกันในทางการเมือง ดังนั้น การพัฒนาระบบการให้การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐและเอกชนในหลายประเทศ รวมทั้งการสนับสนุนประโยชน์อื่น ๆ โดยรัฐได้ให้การสนับสนุนพรรคการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดหลักการไว้มีลักษณะคล้ายคลึงกันในหลายประเทศ (พรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ, 2555, น. 31-37)

การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐและเอกชน

พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องจัดโครงสร้างการบริหารพรรคให้มีประสิทธิภาพ เข้มแข็งตอบสนองความต้องการของสมาชิกพรรคและประชาชน และสามารถขับเคลื่อนนโยบายพรรค การดำเนินกิจกรรมของพรรคไปสู่มวลชนได้อย่างดีและครอบคลุมทั่วประเทศ พรรคการเมืองจะเข้มแข็งต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐและเอกชน พรรคการเมืองเป็นองค์กรที่สำคัญการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองจึงต้องมีเงินเข้ามาสนับสนุนหรือเงินอุดหนุนให้แก่พรรคการเมือง หรือประโยชน์อื่น ๆ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งทั่วไปและการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง การประชาสัมพันธ์ผลักดันนโยบายพรรคการเมืองไปสู่สาธารณะ พรรคการเมืองจึงต้องระดมเงินสนับสนุนเข้าพรรคด้วย สำหรับเงินค่าบำรุงพรรคหรือเงินบริจาคของพรรคการเมืองไม่เพียงพอ จึงทำให้พรรคการเมืองต้องระดมเงินจากกลุ่มทุนหรือกลุ่มผลประโยชน์ แต่ถ้าพรรคการเมืองรับเงินสนับสนุนจากบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผิดกฎหมายจะทำให้เกิดปัญหาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หรืออาจจะนำไปสู่การคอร์รัปชันได้ การที่พรรคการเมืองได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐก็เป็นการป้องกันไม่ให้พรรคการเมืองต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลกลุ่มทุน และกลุ่มผลประโยชน์ที่มี

ฐานะการเงินสูง การที่รัฐสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองเป็นหลักประกันว่ารัฐช่วยให้พรรคการเมืองดำเนินนโยบายพรรค การหาเสียงในการเลือกตั้ง การผลักดันนโยบายเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน และรัฐสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนบริจาคเงินให้พรรคการเมือง เมื่อแหล่งที่มาของเงินสนับสนุนพรรคการเมืองมีความชัดเจนถูกต้องตามกฎหมายยิ่งสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชน ประชาชนมีความศรัทธาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐและเอกชนนั้นได้มีแนวคิดมาจากประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ แนวความคิดนี้มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองต้องมีเงินและทรัพย์สิน ตลอดจนทรัพยากรด้านอื่น ๆ ในการใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง คือ จัดทำนโยบายพรรค และผลักดันภารกิจให้สำเร็จบรรลุถึงเป้าหมายของพรรคการเมือง พรรคการเมืองจึงต้องมีผู้สนับสนุนจากสมาชิกพรรคการเมืองหรือจากประชาชนโดยตรง การสนับสนุนทางการเงินจากสมาชิกพรรคหรือประชาชนเป็นรายได้เพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปจะมีค่าใช้จ่ายมาก โดยค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นพรรคการเมืองก็อาจจะแสวงหาเงินสนับสนุนจากกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มผลประโยชน์ซึ่งอาจจะนำไปสู่การทุจริต การที่รัฐให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองอย่างเหมาะสม พรรคการเมืองก็จะสามารถดำเนินงานการเมืองไปตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย โดยไม่ต้องคำนึงถึงการตอบแทนของกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้ามาสนับสนุนพรรคการเมือง หรือการตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ใด ๆ เป็นการสร้างหลักประกันว่าพรรคการเมืองได้ทำหน้าที่เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน มีความโปร่งใสในการบริหารงานของพรรคการเมือง การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐนั้นได้แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐทางตรง คือ การที่รัฐจัดสรรงบประมาณสนับสนุนพรรคการเมืองโดยสมทบส่วนหนึ่ง และรัฐสนับสนุนให้สมาชิกพรรคการเมืองในฐานะที่เป็นสมาชิกรัฐสภาเพื่อช่วยเหลือเป็นค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอีกส่วนหนึ่ง

1.2 การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐทางอ้อม คือ การที่รัฐส่งเสริมให้เอกชนบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง เช่น การกำหนดมาตรการทางภาษีโดยมีการลดหย่อนให้แก่ผู้บริจาคหรือส่วนลดจากฐานการคำนวณรายได้พึงประเมินเพื่อเสียภาษีประจำปีเพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้สนับสนุนพรรคการเมือง และรัฐสนับสนุนให้พรรคการเมืองใช้สื่อของรัฐประเภทต่าง ๆ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น สื่อวิทยุหรือโทรทัศน์ เพื่อการกระจายเสียงและแพร่ภาพประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของพรรคการเมืองให้แก่สาธารณะด้วย

2. การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยเอกชน การสนับสนุนทางการเงินหรือประโยชน์อื่นจากเอกชนหมายถึง การได้มาซึ่งการสนับสนุนทางการเงินหรือประโยชน์อื่น ๆ จากบุคคลธรรมดา นิติบุคคล องค์กรธุรกิจหรือองค์กรอื่น ๆ เช่น องค์กรทางศาสนา สหกรณ์ ตลอดจนสหภาพหรือสหพันธ์กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ การอุดหนุนทางการเงินหมายถึงรายได้จากค่าธรรมเนียมสมาชิกพรรค และเงินสนับสนุนจากสมาชิกของพรรคการเมืองด้วย

การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองในประเทศไทย

การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐของประเทศไทยนั้นได้มีการพัฒนาแนวคิดมาอย่างต่อเนื่อง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองได้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ซึ่งถือเป็นปีแห่งการปฏิรูปการเมือง โดยประเด็นการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองมีความสำคัญอย่างยิ่งในที่สุด มีการบัญญัติหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 238 ได้กำหนดหลักการไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองจะต้องมีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ ได้แก่ สนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาสาขาพรรคการเมือง รวมทั้งการสนับสนุนทางการเงินหรือสนับสนุนในส่วนที่ไม่เป็นตัวเงินให้แก่พรรคการเมือง และหลักการนี้ก็ยังคงกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 56 โดยมีสาระสำคัญให้มียกย่องทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรของเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง โครงการและแผนงานที่พรรคการเมืองเสนอขอรับเงินสนับสนุน รวมถึงการติดตามประเมินผลและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ต่อมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 236 (1) และ (3) ซึ่งมีหลักการสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 มาตรา 73 ได้กำหนดหลักการให้มียกย่องทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (อมฤต วุ่นสมบัติ และ สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2556, น. 192) การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองในประเทศไทยแบ่งเป็น 2 ประเภท เหมือนกับหลักการของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศในยุโรป และประเทศในเอเชียที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเข้มแข็ง คือ การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองโดยรัฐ กำหนดให้รัฐสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองโดยตรงและการสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยอ้อม และการสนับสนุนผลประโยชน์อื่น ๆ ให้แก่พรรคการเมือง และการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองโดยเอกชน ซึ่งเป็นการบริจาคเงินของเอกชนให้แก่พรรคการเมือง โดยจะมีหลักการบริจาคโดยบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล รวมทั้งทรัพย์สินต่าง ๆ ซึ่งมีการจำกัดเพดานขั้นสูงในการบริจาคและต้องเปิดเผยการบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมืองต่อสาธารณะด้วย โดยมีกฎหมายพรรคการเมืองได้กำหนดหลักการและรายละเอียด

ปัจจุบันนี้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ดำเนินการปกครองประเทศซึ่งได้ให้เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องเข้ายึดและควบคุมอำนาจการบริหารประเทศไว้ตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 และได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สิ้นสุดลง ยกเว้นความหมวด 2 พระมหากษัตริย์ที่ยังมีผลบังคับใช้ ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2557 โดยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ 8 ตุลาคม 2560 ซึ่งพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นก่อนหน้านั้น ต้องเริ่มดำเนินการต่าง ๆ ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ส่วนบุคคลซึ่งประสงค์จะจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ ก็ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองได้โดยดำเนินการ

ตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติ แต่เนื่องจากประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ 7 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2548 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ลงวันที่ 1 เมษายน พุทธศักราช 2558 ยังมีผลใช้บังคับ การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเช่นว่านี้ จึงยังไม่อาจกระทำได้สำหรับกิจกรรมใดที่พรรคการเมืองได้หารือกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ซึ่งมีกิจกรรมการรับบริจาคเงินของพรรคการเมือง และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้แนวทางการรับบริจาค และการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองตามประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2557 พรรคการเมืองสามารถรับบริจาคเงินจากกรรมการบริหารพรรคการเมือง และกรรมการสาขาพรรคการเมืองบริจาค เท่านั้น สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารสำนักงานพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง เช่น ค่าเช่าสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมืองและสาขาพรรค ค่าจ้างบุคลากร ค่าสาธารณูปโภค ค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการสำนักงานใหญ่พรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้โดยไม่ขัดต่อประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ แต่มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 53/2560 เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองอนุญาตให้จัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ สามารถดำเนินการทางธุรการและมีโอกาสเตรียมตัวเข้าสู่ช่วงเวลาการทำกิจกรรมทางการเมืองไปพร้อมกับพรรคการเมืองที่จัดตั้งก่อนแล้วให้ผู้ที่ประสงค์จะจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ ดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2561 เป็นต้นไป

การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่และพรรคการเมืองที่มีอยู่ก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ซึ่งพรรคการเมืองทั้งหมดจะต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต้องเป็นไปตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างน้อยในแต่ละปีพรรคการเมืองต้องมีกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. พรรคการเมืองส่งเสริมให้สมาชิกและประชาชนในมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างมีเหตุผล และมีความรับผิดชอบต่อสังคม และความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของปวงชนชาวไทย

2. พรรคการเมืองต้องร่วมกับประชาชนในการหาแนวทางการพัฒนาประเทศ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุผลโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนด้วย

3. พรรคการเมืองต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการดำเนินงานขององค์กรอิสระอย่างมีเหตุผล

4. พรรคการเมืองต้องส่งเสริมให้สมาชิกและประชาชนมีความสามัคคีปรองดอง รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่าง และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน

5. พรรคการเมืองต้องดำเนินกิจกรรมอื่นอันจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ทั้งนี้ ตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการให้หัวหน้าพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจัดทำแผน หรือโครงการที่จะดำเนินกิจกรรมในแต่ละปีส่งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนเมษายนของทุกปี และให้นายทะเบียนเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมุ่งเน้นส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมือง ดังนี้

1. การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐ

รัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนพรรคการเมืองและมีกฎหมายเป็นเครื่องมือในการกำหนดหลักการสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยตรง โดยมีกองทุนพัฒนาพรรคการเมืองซึ่งมีทุนหมุนเวียนสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้แก่พรรคการเมือง และกองทุนนี้ได้จัดตั้งอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นหน่วยงานที่จัดการการเลือกตั้งและสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองทุกพรรคที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย

1.1 การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยตรง

รัฐได้จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งมีเงินจากงบประมาณรายจ่าย ทรัพย์สินหรือดอกเบี้ย เงินค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ หรือเงินและผลประโยชน์ที่รัฐจัดให้ก็รวมไว้ที่กองทุนแห่งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและเป็นค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมือง และการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองด้วย

1.2 การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยอ้อม

1.2.1 เงินที่มีผู้เสียภาษีเงินได้แสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีให้รัฐนำเงินที่ตนได้เสียภาษีไว้ไปอุดหนุนพรรคการเมือง ซึ่งผู้เสียภาษีระบุชื่อพรรคการเมืองไว้ว่าจะบริจาคให้พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งปีละห้าร้อยบาท ทั้งนี้ การบริจาคให้แก่พรรคการเมืองเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด และกรมสรรพากรต้องจัดทำรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับเงินอุดหนุน ส่งให้นายทะเบียนและโอนเงินเข้ากองทุนภายในเดือนกันยายนของทุกปีเพื่อโอนต่อให้พรรคการเมืองที่ได้รับอุดหนุน โดยเป็นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการและกรมสรรพากรจะได้ตกลงกัน

1.2.2 สิทธิประโยชน์ทางภาษี บุคคลที่บริจาคให้แก่พรรคการเมืองมีสิทธินำจำนวนเงินที่บริจาคไปหักเป็นค่าลดหย่อนหรือรายจ่ายเพื่อการบริจาคตามที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากรได้ตามจำนวนเงินที่บริจาค แต่ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทสำหรับบุคคลธรรมดาที่สามารถลดหย่อนได้ และไม่เกินห้าหมื่นบาทสำหรับการบริจาคของนิติบุคคลสามารถลดหย่อนได้

1.3 การสนับสนุนประโยชน์อย่างอื่นโดยรัฐ

การสนับสนุนเวลาออกอากาศให้แก่พรรคการเมือง โดยให้คณะกรรมการจัดสรรเวลาออกอากาศให้แก่พรรคการเมืองที่มีสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกพรรค และคำนึงถึงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองแถลงผลงานหรือการดำเนินกิจกรรม

ของพรรคการเมืองอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยคณะกรรมการจะเป็นผู้กำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐจัดสรรเวลาออกอากาศให้แก่พรรคการเมือง

2. การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยเอกชน

2.1 การบริจาคโดยบุคคลธรรมดา การบริจาคเงินของภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนให้แก่พรรคการเมือง บุคคลใดจะบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองมีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาทต่อปีไม่ได้ ซึ่งเป็นการควบคุมการบริจาคมีการกำหนดการบริจาคด้วยจำนวนเขตแดนของวงเงินสูงสุดเอาไว้ด้วย

2.2 กรณีที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรคเกินปีละห้าล้านบาท ต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่คราวต่อไปหลังจากบริจาคแล้ว

2.3 พรรคการเมืองสามารถจัดกิจกรรมระดมทุนของพรรคการเมืองได้ต้องกระทำโดยเปิดเผยและมีวัตถุประสงค์ว่าเป็นการระดมทุนของพรรคการเมืองอย่างชัดเจน และหัวหน้าพรรคการเมืองต้องประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปถึงจำนวนและที่มาของเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ที่ได้มาจากการจัดกิจกรรมระดมทุนนั้น และพรรคต้องทำเป็นหนังสือแจ้งนายทะเบียนทราบภายในสามวันนับแต่ที่การจัดกิจกรรมระดมทุนสิ้นสุดลง ประกาศและหนังสือที่แจ้งต่อนายทะเบียนให้ระบุชื่อบุคคลผู้สนับสนุนเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าหนึ่งแสนบาทขึ้นไป

2.4 ในทุกเดือนพรรคการเมืองต้องประกาศรายชื่อผู้บริจาคเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่าตามที่คณะกรรมการกำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าพันบาท ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปพร้อมทั้งวัตถุประสงค์ของการบริจาค และต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบตามแบบหลักเกณฑ์ วิธีการ ตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ส่วนการประเมินมูลค่าของสิ่งของที่ได้รับการบริจาคให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

2.5 หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือสมาชิกผู้ใดได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยผู้บริจาคประสงค์จะบริจาคให้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองต้องแจ้งให้พรรคการเมืองทราบภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับ และพรรคการเมืองต้องออกใบเสร็จรับเงิน หรือหลักฐานการรับเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเป็นหนังสือให้แก่ผู้บริจาคเป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองนั้น ให้หมายความรวมถึงการดำเนินงานทางการเมืองของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด สมาชิกหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย

2.6 กรณีมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกาศใช้บังคับแล้วจนถึงวันเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่ารวมกันแล้วเกินหนึ่งหมื่นบาทต่อวัน โดยผู้บริจาคประสงค์จะบริจาคให้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นหรือของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้งต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับบริจาคตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

2.7 ถ้าสิ่งของที่ได้รับบริจาคไม่อาจนำส่งพรรคการเมืองได้หรือเป็นของสดเสียได้ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นแจ้งให้พรรคการเมืองทราบเพื่อบันทึกมูลค่าของสิ่งนั้นไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครคนนั้นด้วย

2.8 กรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดมีเหตุสงสัยว่าเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ตนได้รับเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้งมีมูลค่าเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัย ซึ่งคณะกรรมการต้องวินิจฉัยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

2.9 หัวหน้าพรรคการเมืองและเหรัญญิกพรรคการเมืองต้องเปิดบัญชีกับธนาคารพาณิชย์ โดยระบุชื่อเจ้าของบัญชีในนามของพรรคการเมืองนั้น และให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งหมายเลขบัญชีของบัญชีเงินฝากและจำนวนเงินที่เปิดบัญชีของทุกบัญชีให้นายทะเบียนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เปิดบัญชี

3. ห้ามพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ และห้ามรับบริจาคจากบุคคล คณะบุคคล และนิติบุคคล ดังนี้

3.1 ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

3.2 ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล เพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ดังนี้

3.2.1 บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

3.2.2 นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร

3.2.3 นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรโดยมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละสี่สิบเก้า ในกรณีที่เป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว หุ้นที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหุ้นหรือถือโดยตัวแทนของบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ถือโดยผู้ไม่มีสัญชาติไทย

3.2.4 คณะบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนหรือได้รับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยหรือซึ่งมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

4. ห้ามหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจบริจาค

4.1 ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองหรือเข้าร่วมกิจกรรมพรรคการเมือง กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ให้หมายถึงกิจการที่รัฐเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นรายอื่น ๆ หรือมีจำนวนถึงหนึ่งในสามของหุ้นส่วนหรือหุ้นทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น

5. ห้ามองค์กรหรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศาสนาบริจาค

5.1 ห้ามวัดหรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศาสนา และองค์กรทางศาสนาไม่ว่าจะมีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ด้วย โดยคณะกรรมการจะกำหนดให้ใช้บังคับ

5.2 ห้ามนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือนิติบุคคลที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไรมาแบ่งปันกันด้วย

การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองในต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งทั้งในโครงสร้างของพรรคการเมือง การบริหารพรรคการเมือง และความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมืองสูง ประชาชนมีจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและความรับผิดชอบทางการเมือง นอกจากนี้ประเทศสหรัฐอเมริกามีระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งแล้วยังมีประเทศในทวีปยุโรป คือ ประเทศอังกฤษ และประเทศเยอรมนี ในทวีปเอเชียก็มีประเทศญี่ปุ่น การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐและการสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยเอกชน ซึ่งประเทศเหล่านี้มีกฎหมายกำหนดให้พรรคการเมืองสามารถระดมทุนจากเอกชนได้ และการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากการเลือกตั้งในแต่ละครั้งนั้นมีค่าใช้จ่ายสูงมากและนับวันจะเพิ่มสูงขึ้นอีกตามภาวะเศรษฐกิจ การที่รัฐให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองนั้น โดยมีการพิจารณาจากพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ถ้าพรรคการเมืองหรือบุคคลที่ลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นมีฐานะทางการเงินดีจะได้เปรียบผู้สมัครคู่แข่งเป็นอย่างมากในการเลือกตั้งครั้งนั้น

พรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องการระดมเงินสนับสนุนให้ได้จำนวนมากเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง การระดมทุนจากเอกชนนั้นพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งอาจจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรือการครอบงำของบุคคลผู้บริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง กลุ่มบุคคล และกลุ่มผลประโยชน์ที่ใกล้ชิด พรรคการเมือง รัฐต้องตรากฎหมายขึ้นบังคับใช้และได้วางแนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านี้ ซึ่งการสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเข้มแข็งนำมาใช้เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง แต่ในขณะเดียวกันพรรคการเมืองจะรอรับเงินสนับสนุนจากรัฐเพียงอย่างเดียวคงไม่ได้ รัฐจึงสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนเข้ามาสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองเพิ่มขึ้น การสร้างแรงจูงใจโดยรัฐ คือ การลดหย่อนภาษีรายได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล เมื่อประชาชนได้จ่ายภาษีไปให้รัฐยังสามารถนำมาคำนวณเป็นค่าลดหย่อนภาษีจากรัฐได้ และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนแสดงเจตจำนงว่าต้องการบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมืองใดในเวลาไปจ่ายภาษีให้แก่รัฐ และรัฐยังส่งเสริมให้มีการบริจาคให้แก่พรรคการเมืองที่ประชาชนชื่นชอบด้วย เมื่อรัฐได้รับเงินจำนวนนี้จะนำเงินที่ประชาชนบริจาคมานั้นมาจัดสรรให้แก่พรรคการเมือง โดยผ่านกองทุนพัฒนาพรรคการเมืองหรือตามที่กฎหมายพรรคการเมืองในประเทศเหล่านั้นกำหนดไว้

1. การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกา

1.1 การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองทางตรง

ประเทศสหรัฐอเมริกามีการสนับสนุนเงินงบประมาณในการหาเสียงเลือกตั้งไว้เฉพาะแต่การเลือกตั้งประธานาธิบดี โดยกำหนดลักษณะการสนับสนุนในรูปแบบของการจ่ายเงินสมทบ หรือ Matching Fund ซึ่งตั้งแต่ ค.ศ. 1972 (พ.ศ. 2515) เป็นต้นมาประชาชนชาวอเมริกันผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้สามารถแสดงความจำนงในแบบรายการเสียภาษีเงินได้ เพื่อให้รัฐนำเงินภาษีของตนจำนวน 1 ดอลลาร์ไปสมทบเพื่อเป็นกองทุน โดยกำหนดเงื่อนไขไว้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งประธานาธิบดีจะได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนนี้ก็ต่อเมื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นได้รับเงินบริจาคจากเอกชนมาก่อนให้ได้อย่างน้อย 20 รัฐ และในแต่ละรัฐต้องได้เงินบริจาคไม่น้อยกว่า 5,000 ดอลลาร์ จึงจะมีสิทธิได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง เงื่อนไขดังกล่าวเพื่อแสดงให้รัฐเห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นมีเสียงสนับสนุนจากประชาชนกว้างขวางเพียงพอ

1.2 การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองทางอ้อม

การสนับสนุนสิทธิประโยชน์ทางภาษีให้แก่ผู้บริจาคเงินให้แก่พรรคการเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในกฎหมายภาษีเงินได้กำหนดให้ผู้เสียภาษีเงินได้ประจำปีสามารถนำเงินที่ได้บริจาคให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งมาคิดเป็นค่าใช้จ่ายในการหักลดหย่อนภาษีได้จำนวนไม่เกิน 50 ดอลลาร์สำหรับคนโสด และไม่เกิน 100 ดอลลาร์สำหรับคู่สมรสที่ชำระภาษีร่วมกัน หรือสามารถนำเงินบริจาคมาใช้เป็นเครดิตภาษีได้ครึ่งหนึ่งของเงินบริจาคแต่ไม่เกิน 25 ดอลลาร์ สิทธิประโยชน์ทางภาษีเป็นเงินที่ประชาชนระบุให้แก่กองทุนหรือที่เรียกว่ามาตรการภาษีประชาธิปไตย (Poll Tax Democracy) การจัดสรรเงินสนับสนุนให้แก่พรรคการเมือง โดยมีการจัดตั้งกองทุนเงินอุดหนุนแห่งชาติ (Federal Funds) กองทุนนี้จะนำเงินที่ได้รับจากรัฐในการจัดเก็บภาษีที่ประชาชนแสดงเจตนาสมัครระบุให้แก่กองทุนไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งหรือเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่ของพรรคในระดับชาติ (National Convention) เพื่อเลือกตั้งประธานาธิบดี

1.3 การสนับสนุนประโยชน์อย่างอื่นให้แก่พรรคการเมือง

การสนับสนุนประโยชน์อย่างอื่นให้แก่พรรคการเมือง ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการสนับสนุนสื่อวิทยุหรือโทรทัศน์ในการหาเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง และไม่มีกฎหมายห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองซื้อเวลาในการออกอากาศผ่านสถานีของเอกชน แต่มีการกำหนดให้เจ้าของสื่อต้องคิดราคาค่าเวลาการออกอากาศวิทยุและโทรทัศน์จากผู้สมัครทุกคนในอัตราที่เท่ากัน โดยในระดับมลรัฐก็มีกฎหมายกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีโอกาสซื้อเวลาออกอากาศได้อย่างเท่าเทียมกันด้วย

1.4 การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยเอกชน

การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยเอกชน ซึ่งถือเป็นรายได้หลักของพรรคการเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น การบริจาค (Contribution) นั้นยังมีความหมายรวมถึงรางวัลการได้เป็นสมาชิก การให้กู้ยืม การทอรองจ่าย การวางประกัน ให้เงินหรือสิ่งของอื่นใดที่มีค่า โดยมุ่งหมายให้ใช้เพื่อให้เกิดผลอย่างหนึ่งอย่างใดต่อการเลือกตั้ง ตลอดจนการชำระค่าบริการให้แทน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะชักจูงใจให้มีการเลือกหรือไม่เลือกผู้สมัครคนใด แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงการได้ประโยชน์บางประการเพียงเล็กน้อยและเป็นปกติ เช่น การให้อาหารและเครื่องดื่มเวลาไปเยี่ยมผู้คนที่หาเสียงที่มีมูลค่าไม่สูงมากนัก และการกู้ยืมเงินจากสถาบัน

การเงินของรัฐในอัตราดอกเบี้ยปกติหรือประโยชน์ที่ได้รับจากรัฐเพื่อช่วยเหลือในการเลือกตั้ง โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์และแหล่งที่มาเกี่ยวกับการบริจาคเงินไว้ ดังนี้

1.4.1 การบริจาคเงินโดยบุคคลธรรมดา

การบริจาคเงินโดยบุคคลธรรมดานั้นได้มีการจำกัดจำนวนเงินบริจาคแต่ละประเภท ดังนี้

1) เงินบริจาคให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนแต่ละราย และคณะกรรมการการเมือง (Political committee) ของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นเป็นเงินจำนวนไม่เกิน 2,000 ดอลลาร์ต่อการเลือกตั้งครั้งหนึ่งและต้องไม่เกิน 37,500 ดอลลาร์ ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคมในปีที่เริ่มบริจาคจนถึงวันที่ 31 ธันวาคมในปีถัดไป

2) เงินบริจาคให้แก่คณะกรรมการการเมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยพรรคการเมืองเป็นเงินจำนวนไม่เกิน 25,000 ดอลลาร์ต่อปี

3) เงินบริจาคให้แก่คณะกรรมการกิจการอื่น ๆ เป็นเงินจำนวนไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์ต่อปี และต้องไม่เกิน 37,500 ดอลลาร์ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคมในปีที่เริ่มบริจาคจนถึงวันที่ 31 ธันวาคมในปีถัดไป

4) เงินบริจาคให้แก่คณะกรรมการการเมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นเงินจำนวนไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์ต่อปี และต้องไม่เกิน 57,500 ดอลลาร์ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคมในปีที่เริ่มบริจาคจนถึงวันที่ 31 ธันวาคมในปีถัดไปซึ่งเป็นการป้องกันปัญหาไม่ให้บุคคลใดมีอิทธิพลทางการเมืองเหนือบรรดาสมาชิกรัฐสภา

1.4.2 การบริจาคเงินโดยนิติบุคคล

การบริจาคเงินโดยนิติบุคคลได้กำหนดห้ามมิให้รัฐวิสาหกิจ หรือนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริจาคหรือออกค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ยกเว้นแต่กรณีของนิติบุคคลเอกชนที่สามารถจัดตั้งกองทุนเพื่อรณรงค์ให้บรรดาสมาชิกหรือครอบครัวสมาชิกเท่านั้นเข้าร่วมบริจาคได้ นโยบายการสนับสนุนเงินหรือประโยชน์อย่างอื่นให้แก่พรรคการเมืองโดยเอกชนในประเทศสหรัฐอเมริกาขึ้นอยู่กับความโปร่งใสและการเปิดเผยเป็นหลัก แม้การให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองโดยส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในระดับรัฐบาลกลางหรือเฉพาะแต่การเลือกตั้งประธานาธิบดีเท่านั้น แต่กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในทุกตำแหน่งของรัฐบาลกลาง และผู้บริจาคเงินทุกรายต้องจัดทำรายงานกิจกรรมทางการเงินไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งภายหลังจากการเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนทราบแล้วนั้นทำให้สื่อมวลชนและผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต่างจับตามองการบริจาค การใช้จ่ายเงินภายหลังการเลือกตั้งผ่านไปแล้ว การเปิดเผยข้อมูลการบริจาคและการใช้จ่ายเงินจะเป็นการแสดงถึงความโปร่งใสและตรวจสอบได้ แต่ในทางกลับกันผลพวงจากการเปิดเผยข้อมูลได้ทำให้ผู้บริจาคเงินให้แก่ฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลมีความลังเลที่จะเป็นปฎิปักษ์ต่อผู้มีอำนาจในการเลือกตั้งครั้งต่อไป และยิ่งไปกว่านั้นในสถานการณ์ที่ประชาชนรู้สึกไม่มีความมั่นคง ความโปร่งใสอาจเป็นการปลุกประชาชนออกไปจากกระบวนการการมีส่วนร่วมในทางการเมืองได้ (พรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ, 2555, น. 58-63)

2. การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองในประเทศเยอรมนี

ประเทศเยอรมนีได้สนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองมาตั้งแต่ ค.ศ.1954 (พ.ศ. 2497) โดยต้องการให้พรรคการเมืองมีอิสระไม่ต้องพึ่งพาอาศัยนักธุรกิจ เมื่อพรรคการเมืองพึ่งพานักธุรกิจมาก ๆ จะทำให้ถูกครอบงำทางความคิด รวมทั้งอำนาจการตัดสินใจของพรรคการเมืองได้ ประเทศเยอรมนีต้องการลดปัญหาการคอร์รัปชันและสร้างความเท่าเทียมกันในการแข่งขันทางการเมือง การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐของประเทศเยอรมนีจะให้การสนับสนุนแก่พรรคการเมือง ดังนี้

2.1 การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองทางตรง

หลักการสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมืองของประเทศเยอรมนี คือ รัฐสนับสนุนเงินให้พรรคการเมืองบางส่วน ซึ่งได้นำมาใช้ครั้งแรกใน ค.ศ.1984 (พ.ศ. 2527) โดยมีหลักการว่าห้ามรัฐให้เงินแก่พรรคการเมืองเป็นจำนวนสูงกว่าเงินที่พรรคการเมืองหามาเองได้ ซึ่งมีการกำหนดขอบเขตหรือข้อจำกัดนี้ในกฎหมายพรรคการเมืองของประเทศเยอรมนีเรียกว่า “เพดานขั้นสูงสัมพัทธ์” ต่อมามีการแก้ไขกฎหมายพรรคการเมืองใน ค.ศ.1994 (พ.ศ. 2537) โดยมีการกำหนดขอบเขตการสนับสนุนให้เงินแก่พรรคการเมืองเพิ่มขึ้นมาอีกอันหนึ่งเรียกว่า “เพดานขั้นสูงสัมบูรณ์” คือ ยอดเงินรวมในแต่ละปีที่รัฐสนับสนุนให้แก่พรรคการเมือง ซึ่งปัจจุบันการสนับสนุนพรรคการเมืองบางส่วนโดยรัฐ คือการตอบคำถามว่าในแต่ละปีรัฐควรให้การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองสูงแค่ไหน รัฐจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินให้แก่พรรคการเมืองเพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง

2.2 หลักการพิจารณาพรรคการเมืองที่มีสิทธิได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐ

พรรคการเมืองของประเทศเยอรมนีที่จะมีสิทธิได้รับเงินสนับสนุนเงินโดยตรงจากรัฐต้องครบองค์ประกอบ 2 ประการ ดังนี้

2.2.1 พรรคการเมืองมีองค์ประกอบตามกฎหมายพรรคการเมือง โดยมีหลักการว่าพรรคการเมือง คือ การรวมกลุ่มของพลเมืองอย่างถาวรเป็นระยะเวลาานาน ๆ ซึ่งเข้าไปมีอิทธิพลต่อเจตจำนงทางการเมืองทั้งในระดับสหพันธรัฐหรือระดับมลรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหพันธรัฐหรือสภาแห่งมลรัฐ โดยพิจารณาภาพรวมจากจำนวนของสมาชิกและการปรากฏตัวต่อสาธารณชน ซึ่งเป็นการแสดงตัวเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ พรรคการเมืองของเยอรมนีจึงต้องครบตามองค์ประกอบ คือ เกิดจากการรวมตัวของพลเมือง มุ่งสร้างเจตนารมณ์ทางการเมือง โดยส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความต่อเนื่องในการดำเนินการทางการเมือง มีความเข้มแข็งจริงจังในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ทางการเมืองของตนเอง

2.2.2 พรรคการเมืองต้องได้คะแนนเสียงขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด โดยต้องได้คะแนนแบบบัญชีรายชื่อในระดับสหพันธรัฐหรือในการเลือกตั้งยุโรปอย่างน้อย 0.5 เปอร์เซ็นต์ หรือได้คะแนนอย่างน้อย 1 เปอร์เซ็นต์ และเงื่อนไขการสนับสนุนได้มีการปรับให้สูงขึ้น พรรคการเมืองต้องได้คะแนนเสียงในการเลือกตั้งสภายุโรปหรือสภาบุนเดสสภาครั้งล่าสุด 0.5 หรืออย่างน้อยร้อยละ 1 ในสามมลรัฐหรืออย่างน้อยร้อยละ 5 ในมลรัฐใดมลรัฐหนึ่งด้วย

2.3 หลักเกณฑ์การสนับสนุนเงินทางการเงินให้แก่พรรคการเมือง

หลักเกณฑ์การให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองได้รับการพัฒนาขึ้นจากศาลรัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมนี พรรคการเมืองจะได้เงินสนับสนุนจำนวนเท่าไรขึ้นอยู่กับจำนวนประชาชนที่สนับสนุนพรรคการเมืองนั้น

2.3.1 การให้เงินสนับสนุนที่มาจากฐานคะแนนเสียง พรรคการเมืองเยอรมนีได้คะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อคะแนนเสียงละ 70 เซนต์ต่อปี โดยจำนวน 4 ล้านคะแนนเสียงแรกจะได้เสียงละ 85 เซนต์ต่อปี ถ้าพรรคการเมืองใดไม่ได้รับอนุญาตให้ลงเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อก็จะให้ใช้คะแนนเสียงจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

2.3.2 การให้เงินสนับสนุนโดยฐานเงินบริจาค การบริจาคของประชาชนทุก ๆ 1 ยูโรที่ได้รับบริจาคหรือจากค่าบำรุงของสมาชิกพรรคการเมือง รัฐจะสนับสนุนเพิ่มให้พรรคการเมืองอีก 35 เซนต์ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้พรรคการเมืองหาเงินสนับสนุนจากผู้บริจาครายย่อย ๆ เงินที่จะนำมาขอรับการสนับสนุนจากรัฐได้นั้นต้องเป็นจำนวนเงินที่ไม่เกิน 3,300 ยูโร ต้องเป็นเงินที่ได้รับบริจาคจากบุคคลธรรมดา ส่วนเงินบริจาคของนิติบุคคลจะนำมาเพื่อขอรับการสนับสนุนจากรัฐไม่ได้

2.4 การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองทางอ้อม

การที่รัฐได้ชักจูงใจให้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง โดยรัฐได้อนุญาตให้บุคคลธรรมดา และนิติบุคคลที่ได้บริจาคเงินให้แก่พรรคการเมืองนั้นสามารถที่จะนำเงินที่ได้บริจาคให้แก่พรรคการเมืองนำมาหักลดหย่อนภาษีประจำปีได้ การสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐนั้นรัฐธรรมนูญ ค.ศ.1949 (พ.ศ. 2492) ของประเทศเยอรมนีได้กำหนดให้มีการบริจาคเงินของเอกชนในการสนับสนุนให้พรรคการเมือง ซึ่งรัฐจะทำการลดหย่อนเงินภาษีให้แก่ประชาชนทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล รายได้ของพรรคการเมืองในประเทศเยอรมนีได้จากค่าบำรุงของสมาชิกและการสนับสนุนเงินจากภาคเอกชนที่ประสงค์จะสนับสนุนนโยบายของพรรคการเมือง เพื่อป้องกันการครอบงำพรรคการเมืองผ่านการบริจาคเงิน กฎหมายพรรคการเมืองของเยอรมนีจึงต้องกำหนดให้เปิดเผยแหล่งที่บริจาคเงินและเงินที่ได้รับ การบริจาคเงินเกิน 20,000 มาร์กต่อปี (ปัจจุบันเยอรมนีเปลี่ยนมาใช้สกุลเงินยูโร) ถ้าคิดเป็นเงินไทยประมาณ 300,000 บาท และต้องประกาศให้สาธารณชนรับทราบ พรรคการเมืองต้องเปิดเผยทรัพย์สินบัญชีรายรับรายจ่ายต่อสาธารณชนเพื่อความโปร่งใส และประเทศเยอรมนียังให้การช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งแก่พรรคการเมือง และผู้สมัครอิสระโดยเหมาจ่ายเป็นรายปี

2.5 การสนับสนุนประโยชน์อย่างอื่นให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐ

รัฐได้จัดสรรเวลาให้พรรคการเมืองโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยไม่คิดมูลค่าโดยที่การสื่อสารทางวิทยุและโทรทัศน์ในปัจจุบันสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง จึงทำให้การโฆษณหาเสียงทางวิทยุและโทรทัศน์กลายเป็นวิธีการที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการเมืองของประเทศเยอรมนี แต่เดิมมาในประเทศเยอรมนีสถานีวิทยุและโทรทัศน์ของรัฐเคยให้สิทธิออกอากาศเฉพาะแต่พรรคการเมืองที่มีที่นั่งในสภาโดยไม่คิดมูลค่า แต่ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์ก็ได้ตัดสินว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการขัดต่อหลักความเสมอภาคทางโอกาสของพรรคการเมือง กรณีนี้จึงเกิดปัญหาขึ้นว่าจะต้องแบ่งสัดส่วนกันอย่างไร ซึ่งถ้าหากจะแก้ปัญหาโดยการห้ามทุกพรรคออกรายการหาเสียงทางวิทยุและโทรทัศน์ของรัฐ แต่วิธีการ

ดังกล่าวแม้ว่าจะเป็นการห้ามทุกพรรคโดยที่ไม่มีการเลือกปฏิบัติ แต่ก็จะมีผลกระทบทำให้เป็นการปิดหนทางของพรรคการเมืองขนาดเล็ก ซึ่งพรรคการเมืองขนาดเล็กมีโอกาสได้แนะนำตนเองต่อประชาชน ส่วนพรรคการเมืองขนาดใหญ่ย่อมที่จะหาหนทางอื่นเพื่อโฆษณาหาเสียงได้เนื่องจากมีกำลังเงินที่เพียงพอในทางปฏิบัติ สถานีวิทยุและโทรทัศน์ของรัฐจึงใช้วิธีการประนีประนอม คือ การจัดสรรเวลาให้แก่พรรคการเมืองโดยไม่คิดมูลค่า แต่จะมีการแบ่งเวลาให้มากขึ้นตามลำดับความสำคัญของพรรคการเมืองแต่ละพรรค ความสำคัญของพรรคการเมืองนี้วัดจากผลการเลือกตั้งในครั้งก่อน ๆ และพิจารณาถึงอายุการจัดตั้งของพรรคความต่อเนื่องในการดำเนินงาน จำนวนสมาชิก ตลอดถึงขนาดของพรรคและการกระจายของเครือข่ายขององค์กรพรรค จำนวนที่นั่งในสภา การเข้าร่วมในคณะรัฐบาลทั้งในระดับสหพันธ์และในระดับมลรัฐ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์ได้พิจารณาการแบ่งเวลาออกอากาศตามลำดับของความสำคัญของพรรคการเมือง และได้ตัดสินว่าวิธีการนี้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีเหตุผลว่าเพื่อมิให้มีการตั้งพรรคใหม่ ๆ จนมากเกินไป

การกำหนดวิธีการและหลักเกณฑ์ที่รัฐให้การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้น ส่งผลดีทำให้พรรคการเมืองของเยอรมนีมีความเป็นอิสระจากนายทุนมากขึ้น เนื่องจากมีเงินที่ได้รับจากรัฐนำมาเป็นค่าใช้จ่ายภายในพรรคและค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งถือว่ารัฐส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีคุณภาพที่ดีขึ้น และพรรคการเมืองขนาดเล็กมีโอกาสแจ้งเกิดในทางการเมืองได้เพราะได้รับการสนับสนุนจากรัฐในด้านต่าง ๆ ในระดับที่ใกล้เคียงกันกับพรรคการเมืองขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นการสร้างความเสมอภาคทางการเมืองทำให้ทุกพรรคการเมืองมีโอกาสในการการแข่งขันทางการเมือง

3. การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองในประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษในระยะเริ่มแรกนั้นไม่มีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง เนื่องจากมีแนวความคิดไม่ตรงกันเพราะพรรคการเมืองในประเทศอังกฤษนั้นเป็นการสมัครใจเข้าไปมีส่วนร่วม การให้เงินช่วยเหลือซึ่งเป็นเงินภาษีที่จัดเก็บจากประชาชนทั่วประเทศหลายฝ่ายยังไม่เห็นด้วย และมีการคัดค้านมาโดยตลอด โดยมีความเห็นว่าถ้ามีการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองก็จะมีพรรคการเมืองเกิดขึ้นมากมาย แต่รัฐบาลให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภา โดยใช้วิธีจัดสรรเงินแผ่นดินให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่พรรคการเมืองฝ่ายค้าน ถือเป็น การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยตรง โดยสภาผู้แทนราษฎร (House of Commons) ได้มีมติเมื่อวันที่ 20 มีนาคม ค.ศ. 1976 (พ.ศ. 2519) ให้ความเห็นชอบในข้อเสนอว่าให้รัฐบาลให้เงินสนับสนุนรายปีแก่พรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาหรือให้รัฐบาลจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภา เพราะต้องการที่จะช่วยให้พรรคการเมืองฝ่ายค้านสามารถที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพให้มีความทัดเทียมกับสมาชิกพรรคการเมืองของฝ่ายรัฐบาลที่ได้รับความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสารและการวิจัยจากส่วนราชการต่าง ๆ เป็นอย่างดี โดยที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านอาจจะใช้เงินที่รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนนี้เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในสำนักงานวิปหรือในสำนักงานของหัวหน้าฝ่ายค้านในรัฐสภา

3.1 หลักเกณฑ์การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐ

รัฐบาลได้ให้เงินช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมในสภาแก่พรรคการเมืองฝ่ายค้าน พรรคการเมืองฝ่ายค้านที่จะมีสิทธิได้รับเงินสนับสนุนรายปีจากรัฐบาลจะต้องเป็นพรรคการเมืองซึ่งสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือพรรคการเมือง

ซึ่งสมาชิกของพรรคนั้นได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงคนเดียว แต่ได้รับคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งทั่วประเทศไม่น้อยกว่า 150,000 คะแนน พรรคการเมืองฝ่ายค้านที่มีคุณสมบัติครบถ้วนนั้นจะได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นรายปีจำนวน 500 ปอนด์ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน และจะได้รับเพิ่มขึ้นอีก 1 ปอนด์ต่อคะแนนเสียงเลือกตั้งทุก ๆ 200 คะแนน เมื่อรวมกันแล้วแต่ละพรรคการเมืองจะได้รับเงินอุดหนุนรายปีรวมทั้งสิ้นไม่เกินกว่า 150,000 ปอนด์ แต่จำนวนเงินที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาได้รับนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง จนกระทั่งใน ค.ศ. 1983 (พ.ศ. 2526) พรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภาได้รับเงินอุดหนุนรายปีเป็นจำนวนเงิน 1,080 ปอนด์ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน และจะได้รับเพิ่มขึ้นอีก 2.16 ปอนด์ต่อคะแนนเสียงเลือกตั้งทุก ๆ 200 คะแนน ซึ่งแต่ละพรรคจะได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐรายปีรวมกันแล้วไม่เกิน 325,000 ปอนด์

3.2 การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐ

ประเทศอังกฤษรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนแก่พรรคการเมืองเพียงรูปแบบเดียว คือ การสนับสนุนโดยตรง คือ รัฐบาลได้จัดสรรเงินแผ่นดินเพื่อสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองฝ่ายค้านในสภา เพื่อเป็นการช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมในสภา และการที่รัฐบาลได้ให้ประโยชน์อย่างอื่นแก่พรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง

3.3 การสนับสนุนประโยชน์อย่างอื่นให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐ

รัฐบาลของประเทศอังกฤษยังได้ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนโดยแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.3.1 สนับสนุนค่าไปรษณียากร

ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีสิทธิส่งสิ่งพิมพ์ที่มีน้ำหนักไม่เกิน 60 กรัมถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนลงสมัครรับเลือกตั้งโดยที่ไม่ต้องชำระค่าไปรษณียากร โดยที่กระทรวงการคลังจะเป็นผู้จ่ายเงินชดเชยค่าไปรษณียากรให้แก่สำนักงานไปรษณีย์เอง ซึ่งในการเลือกตั้งในแต่ละครั้งที่ผ่านมาระทรวงการคลังจะต้องจ่ายเงินชดเชยค่าไปรษณียากรให้แก่สำนักงานไปรษณีย์เป็นจำนวนเงินไม่น้อยต่อการเลือกตั้งหนึ่งครั้ง

3.3.2 สนับสนุนค่าห้องประชุม

เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีสิทธิที่จะจัดชุมนุมสาธารณะเพื่อปราศรัยหาเสียงในโรงเรียนและในสถานที่ประชุมต่าง ๆ ของรัฐหรือองค์การปกครองท้องถิ่นที่อยู่ในเขตเลือกตั้งหรือในท้องที่ใกล้เคียงโดยที่ไม่ต้องเสียค่าเช่าสถานที่ แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องจ่ายค่าทำความสะอาด ค่าแสงสว่าง ค่าทำความสะอาด และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการชุมนุมและการปรับปรุงสถานที่ให้คืนสู่สภาพเดิม

3.3.3 สนับสนุนค่าเวลากระจายเสียงทางวิทยุกระจายเสียง

ในระหว่างเวลานับตั้งแต่ที่มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง สถานีวิทยุกระจายเสียง BBC และ IBA จะจัดสรรเวลาออกอากาศให้แก่พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ได้ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งโดยมีคณะกรรมการซึ่งจะประกอบด้วยผู้แทนของพรรคการเมืองและผู้บริหารของสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการเฉลี่ยเวลาออกอากาศให้แก่พรรคการเมืองในแต่ละพรรค ซึ่งเวลา

ในการออกอากาศที่สถานีวิทยุกระจายเสียงของทั้งสองสถานีนี้ได้จัดสรรให้แก่พรรคการเมืองต่าง ๆ เป็นการ จัดสรรแบบให้เปล่าและรัฐบาลก็ไม่ได้จ่ายค่าเช่าเวลาออกอากาศให้แก่สถานีวิทยุเพื่อเป็นการชดเชยแต่อย่างใด (วรพจน์ บุญพร, 2548, น. 28-30)

4. การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองในประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นถือเป็นประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในทวีปเอเชีย และมีความก้าวหน้าอย่างมาก ประชาชนมีจิตสำนึกสูงต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่ก็มีปัญหาในระบบ การเมืองจนทำให้ประเทศญี่ปุ่นได้มีการปฏิรูปการเมืองและได้แก้ไขกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง (Public Offices Election Law) โดยการกำหนดเขตเลือกตั้งจากเดิมที่เขตเลือกตั้งแต่ละเขตมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อยู่จำนวนระหว่าง 2-6 คน และจำนวนเขตเลือกตั้งมีเพียง 129 เขตเลือกตั้ง ซึ่งมีจำนวนสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร 511 คน แต่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกสมาชิกสภาผู้แทนได้เพียง 1 คน และไม่สามารถจะถ่ายโอน เสียงกันได้หรือเรียกว่าระบบ Single Non-Transferable Vote : SNTV ส่งผลให้สมาชิกพรรคเดียวกันหรือ กลุ่มเดียวกันมีการแข่งขันกันสูง และยังแข่งขันกับผู้สมัครต่างพรรคการเมืองอีก จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะต้อง ใช้เงินจำนวนมากในการหาเสียงเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นสาเหตุให้เกิด การคอร์รัปชันในระบบการเมือง ประเทศญี่ปุ่นจึงมีการปฏิรูปการเมืองใช้ระบบการเลือกตั้งแบบใหม่กำหนดให้ เขตเลือกตั้งแบ่งเป็นเขตละ 1 คน ซึ่งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 300 คน และมีการเลือกตั้ง ในระบบสัดส่วนอีก 180 คน รวมทั้ง 2 รูปแบบจำนวน 480 คน และได้มีการปฏิรูประบบการบริจาคเงินให้แก่ นักการเมืองด้วย โดยมีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเงินทุนทางการเมือง (Political Funds Control Law) สาเหตุมาจากปัญหาการรับบริจาคเงินทางเมืองจากกลุ่มผลประโยชน์ที่นำไปสู่ปัญหาการทุจริต เพราะ แต่เดิมไม่มีการควบคุมการบริจาคเงินให้กับนักการเมืองที่ตีพอ เนื่องจากผู้บริจาคเงินน้อยกว่า 1 ล้านเยน (น้อยกว่า 360,000 บาท) ไม่ต้องเปิดเผยชื่อผู้บริจาคเงิน และไม่มีการตรวจสอบที่รัดกุมเนื่องจากนักการเมือง สามารถจัดตั้งองค์กรขึ้นมาสำหรับรับเงินบริจาคเงินได้ไม่จำกัด การบริจาคเงินมีทั้งที่บริจาคให้พรรคการเมือง และนักการเมืองโดยตรง โดยพรรคการเมืองและนักการเมืองของประเทศญี่ปุ่นนั้นจะมีองค์กรเงินทุน ทางการเมือง คือ องค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่พรรคการเมือง ซึ่งได้รับการ แต่งตั้งโดยพรรคการเมืองแต่ละพรรค และอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายใน ส่วนที่บริจาคเงินให้นักการเมืองก็มีองค์กรบริหารจัดการเงินทุน คือ องค์กรทางการเมืองที่มีหน้าที่จัดการ เงินทุนทางการเมืองสำหรับนักการเมืองแต่ละคนด้วย จากปัญหาดังกล่าวทำให้มีการปฏิรูปและมีการปรับปรุง หลักเกณฑ์ในการบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในประเทศญี่ปุ่น โดยมีการกำหนดให้พรรคการเมืองแต่ละ พรรคมืองค์กรรับบริจาคเงินทุนทางการเมือง (Political Funding Groups) ได้เพียง 1 องค์กรเท่านั้น และ กำหนดให้นักการเมืองแต่ละคนจัดตั้งตัวแทนกองทุน (Fund Gent) ได้เพียง 1 องค์กรเพื่อทำหน้าที่รับบริจาคเงิน กฎหมายยังอนุญาตให้นักการเมืองมีกลุ่มการเมืองอื่น (Other Political Groups) ที่เป็นองค์กรสนับสนุน นักการเมืองในท้องถิ่น ถือเป็นกลไกสำคัญของนักการเมืองสำหรับการรับบริจาคเงินด้วย (ฐากร จุลินทร, 2554, น. 58-60)

4.1 การให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองโดยรัฐ

การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐของประเทศญี่ปุ่นนั้น มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งการสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองของพรรคต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย พรรคการเมืองที่จะมีสิทธิได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐจะมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

4.1.1 พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกของพรรคเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาผู้แทน (House of Representatives) หรือสภาที่ปรึกษา (House of Councillors) อย่างน้อย 5 คน

4.1.2 พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกอย่างน้อย 1 คน เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาผู้แทน (House of Representatives) หรือสภาที่ปรึกษา (House of Councillors) และได้รับคะแนนเสียงในการเลือกตั้งระดับชาติอย่างน้อยร้อยละ 2 ในการเลือกตั้งทั่วไป (General Election) ครั้งสุดท้ายหรือในการเลือกตั้งอื่น (Ordinary Elections) 2 ครั้งสุดท้าย โดยพรรคการเมืองที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ถ้าประสงค์จะรับเงินสนับสนุนจะต้องร้องขอโดยทำเป็นรายงานยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ 1 มกราคมของทุกปี กรณีที่มีการจัดการเลือกตั้งขึ้นพรรคการเมืองที่ประสงค์จะรับเงินสนับสนุนจะต้องร้องขอโดยทำเป็นรายงานภายใน 15 วัน นับจากวันถัดจากวันที่มีการเลือกตั้งหรือวันแรกของการดำรงตำแหน่งสมาชิกในสภาใดเอ็ดแล้วแต่ว่าวันใดมาถึงที่หลัง จำนวนเงินสนับสนุนที่จะให้แก่พรรคการเมืองจะคำนวณจากจำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศแล้วคูณด้วย 250 เยน เช่น ใน ค.ศ. 1955 (พ.ศ. 2498) ประเทศญี่ปุ่นมีประชากรทั้งหมด 123,611,167 คน ดังนั้นใน ค.ศ. 1955 (พ.ศ. 2498) จำนวนเงินสนับสนุนพรรคการเมืองจึงมีจำนวนทั้งหมด 30,903 ล้านบาท

4.2 การให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองโดยเอกชน

4.2.1 การจัดตั้งองค์กรทางการเมืองหรือมีองค์กรใด ๆ ได้แปรสภาพมาเป็นองค์กรทางการเมือง องค์กรนั้นจะต้องรายงานการจัดตั้งหรือแจ้งการแปรสภาพต่อคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง (Election Management Committee) หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายใน (Minister of Home Affairs) ถ้ามีการฝ่าฝืนองค์กรทางการเมืองจะไม่สามารถรับเงินบริจาคหรือใช้จ่ายเงินเพื่อกิจกรรมทางการเมืองและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้ การเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรกรณียุบหรือเลิกไป และแปรสภาพเป็นองค์กรที่ไม่มีวัตถุประสงค์ทางการเมืองจะต้องรายงานการเปลี่ยนแปลงนั้นต่อคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง รวมทั้งรายงานรายรับและรายจ่ายของเงินทุนทางการเมืองขององค์กรด้วย

4.2.2 การเปิดเผยเงินทุนทางการเมืองต้องรายงานรายรับและรายจ่ายของเงินทุนทางการเมืองขององค์กรทางการเมือง และพรรคการเมืองจะต้องจัดทำรายงานรายรับและรายจ่ายประจำปีของเงินทุนทางการเมืองยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในหรือคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง โดยที่ในรายงานประจำปีนั้นต้องแสดงให้เห็นถึงเงินทุนที่ได้รับจากนิติบุคคลและรายรับที่มีการลงรายงานไว้ เช่น ค่าใช้จ่ายของพรรค เงินบริจาค ค่าธรรมเนียมสมาชิก และในกรณีที่องค์กรทางการเมืองใดได้รับเงินบริจาคจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งในปีงบประมาณนั้นเป็นจำนวนเงินเกินกว่าจำนวนเงินขั้นสูงสุดที่กฎหมายได้กำหนดไว้ คือ 50,000 เยน องค์กรนั้นจะต้องเปิดเผยที่มาของเงินบริจาคจำนวนนั้นในรายงานประจำปีด้วย และรายงานฉบับนั้นจะต้องเปิดเผยถึงรายจ่ายที่ได้ใช้จ่ายจากเงินทุนทางการเมือง เช่น รายจ่ายจากการรณรงค์

หาเสียงเลือกตั้ง ใช้จ่ายจากการดำเนินกิจกรรมขององค์กรทางการเมือง และจะต้องเปิดเผยรายการค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนเกินกว่า 50,000 เยน

4.2.3 การตีพิมพ์รายงานรายรับและรายจ่ายของเงินทุนทางการเมือง ซึ่งจะต้องตีพิมพ์ลงในเอกสารราชการของรัฐบาลกลาง เมื่อตีพิมพ์เอกสารเรียบร้อยแล้ว รายงานฉบับนั้นถือเป็นเอกสารที่สามารถตรวจสอบได้เมื่อมีการร้องขอเป็นเวลา 3 ปี

4.3 การกำหนดการบริจาคเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง

การบริจาคเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง (Political Donation) หมายถึง เงินที่ได้บริจาคให้แก่องค์กรทางการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และบริจาคให้แก่บุคคลที่ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานราชการ เงินที่ได้บริจาคให้เพื่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นค่าใช้จ่ายของพรรค หรือค่าธรรมเนียมสมาชิก ซึ่งบริจาคโดยองค์กรธุรกิจถือว่าเป็นการบริจาคเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองด้วย ซึ่งมีข้อจำกัดในการบริจาคเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง การบริจาคเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองโดยบุคคลหรือองค์กรธุรกิจในแต่ละปีจะต้องไม่เกินจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนดไว้ จำนวนเงินขั้นสูงสุดที่จะบริจาคให้พรรคการเมือง หรือองค์กรเงินทุนทางการเมือง และองค์กรบริหารจัดการเงินทุน ผู้สมัครรับเลือกตั้ง บุคคลผู้กำลังจะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานราชการ บุคคลธรรมดาสามารถบริจาคได้ไม่เกิน 20 ล้านบาทต่อปี และองค์กรธุรกิจ สหภาพแรงงาน และองค์กรอื่นสามารถบริจาคไม่เกิน 100 ล้านบาทต่อปี

4.4 ข้อห้ามบุคคลและองค์กรธุรกิจบริจาค

การบริจาคเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง บางครั้งกระทำขึ้นในขณะที่ผู้บริจาคดำรงตำแหน่งสำคัญ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสงสัยเกี่ยวกับความไม่เป็นกลางในกิจกรรมทางการเมืองได้ กฎหมายจึงห้ามมิให้มีการรับเงินบริจาคในกรณี ดังต่อไปนี้

4.4.1 ห้ามมิให้บุคคลหรือองค์กรธุรกิจบริจาคเงินในแต่ละครั้งเกินจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้ คือ 1.5 ล้านบาท

4.4.2 ห้ามมิให้มีการรับบริจาคเงินโดยองค์กรธุรกิจที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่น

4.4.3 ห้ามมิให้มีการรับบริจาคเงินโดยองค์กรธุรกิจแก่บุคคลหรือองค์กรที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่น

4.4.4 ห้ามมิให้มีการรับบริจาคเงินขององค์กรธุรกิจที่อยู่ในสภาวะขาดทุน

4.4.5 ห้ามมิให้มีการรับบริจาคเงินของคนต่างชาติหรือบริษัทต่างชาติ

4.4.6 ห้ามมิให้มีการรับบริจาคเงินโดยอ้างชื่อผู้อื่นหรือไม่ปรากฏชื่อผู้บริจาค

4.5 ข้อห้ามการบริจาคเพื่อกิจกรรมของนักการเมือง

4.5.1 ห้ามมิให้องค์กรธุรกิจ สหภาพแรงงาน และองค์กรอื่นใดบริจาคแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง แต่การบริจาคสามารถกระทำได้โดยไม่ผิดกฎหมายต้องบริจาคให้แก่พรรคการเมือง องค์กรทางการเมือง (Political Funds Organization) หรือองค์กรบริหารจัดการเงินทุน (Funds Management Organization)

4.5.2 ห้ามไม่ให้บริจาคด้วยเงินสดเพื่อกิจกรรมทางการเมือง ยกเว้นแต่เป็นการบริจาคเพื่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

4.5.3 การบริจาคเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองควรเป็นไปด้วยความสมัครใจกฎหมายจึงห้ามข่มขู่หรือล่อลวงเพื่อให้มีการบริจาคเงิน

พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐแล้ว กฎหมายได้กำหนดให้แต่ละพรรคการเมืองจะต้องรายงานค่าใช้จ่ายที่ได้ใช้จ่ายจากเงินสนับสนุนที่ได้รับ โดยกำหนดให้บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของแต่ละพรรคการเมืองมีหน้าที่จะต้องยื่นรายงานค่าใช้จ่ายของพรรคที่ได้ใช้ไปภายในวันที่ 31 ธันวาคม ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในซึ่งกำหนดเวลาไว้ภายใน 3 เดือน นับจากวันที่ 31 ธันวาคม แต่ถ้าหากมีการเลือกตั้งภายในเวลา 3 เดือน กฎหมายให้ยืดระยะเวลาออกไปเป็น 4 เดือน เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในได้รับรายงานค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองแล้ว จะต้องประกาศให้สาธารณชนได้ทราบและจะต้องเก็บรายงานค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองฉบับนั้นไว้เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ได้มีการตีพิมพ์รายงานค่าใช้จ่ายฉบับนั้นลงในเอกสารราชการ และสามารถตรวจสอบได้โดยสาธารณชน (วรพจน์ บุญพร, 2548, น. 30-40)

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองในประเทศไทยนั้นได้มีการพัฒนาแนวคิดมาอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นหลักการที่พัฒนามาจากต่างประเทศ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมนี และในทวีปเอเชีย คือ ประเทศญี่ปุ่น การพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้เข้มแข็งและประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองและมีจิตสำนึกทางการเมืองสูง ประชาชนมีอิสระและเสรีภาพ มีความเคารพในปัจเจกบุคคล โดยถือว่าปัจเจกบุคคลนั้นเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการเมือง ด้วยแนวความคิดนี้ หน้าที่ของรัฐ คือ การเปิดกลไกทางการเมืองให้มีความเป็นอิสระ โดยที่รัฐจะต้องไม่เข้าไปก้าวกาย แต่รัฐจะให้หลักประกันในด้านการเคารพสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล การรวมตัวกันของปัจเจกบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองหรือพรรคการเมือง การรวมตัวของกลุ่มทางการเมือง จึงเป็นกระบวนการตามธรรมชาติอันเป็นแรงผลักดันจากความต้องการของปัจเจกบุคคล การที่รัฐไม่เข้าไปก้าวกายกลุ่มที่รวมตัวกันในลักษณะของอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งในระยะเริ่มแรกจึงไม่จำเป็นต้องมีการสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมือง โดยการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองจะเป็นเรื่องที่เอกชนได้ดำเนินการกันเองเป็นส่วนมาก เมื่อพรรคการเมืองเติบโตขึ้นมีการพัฒนาการเมืองสูง การแข่งขันและรณรงค์ในทางการเมือง คือ การนำเสนอนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อเข้าสู่การเลือกตั้งมีความเข้มข้นมากขึ้นจนส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพิ่มสูงขึ้น การที่พรรคการเมืองพึ่งพาแต่เพียงเงินสนับสนุนจากเอกชนเพียงฝ่ายเดียวนั้นไม่เพียงพอ รัฐจึงเห็นความจำเป็นในการที่จะเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมืองเพื่อแบ่งเบาภาระของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และนักการเมืองหรือพรรคการเมืองฝ่ายค้าน รวมทั้งการสนับสนุนที่ไม่ใช่รูปแบบของตัวเงิน แต่จะสนับสนุนในลักษณะของประโยชน์อื่น ๆ ที่ได้รับจากรัฐ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษการช่วยเหลือทางการเงินเน้นการสนับสนุนไปที่ตัวบุคคลที่ลงสมัครประธานาธิบดี การสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมือง

โดยเอกชนมีกฎหมายรองรับการบริจาคให้แก่พรรคการเมือง ซึ่งมีการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนและเอกชน บริจาคเงินให้แก่พรรคการเมืองด้วย ประเทศเยอรมนีเน้นถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มไม่ว่าจะเป็นลักษณะ ของกลุ่มผลประโยชน์หรือพรรคการเมือง โดยถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบการเมือง บทบาทของรัฐ จึงเป็นไปในทางส่งเสริมการรวมกลุ่มและการให้การสนับสนุนต่อกลุ่มหรือพรรคการเมืองมากกว่าการเน้น ความสำคัญของปัจเจกบุคคล การสนับสนุนพรรคการเมืองจึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ของรัฐ โดยเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองได้รับการสนับสนุนจากเอกชน เพราะรัฐตระหนักว่าไม่สามารถแบกรับภาระ ค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองได้ทั้งหมด การสนับสนุนพรรคการเมืองในประเทศญี่ปุ่น โดยมีการปฏิรูปการเมือง ซึ่งมีการสนับสนุนทางการเงินโดยรัฐและการสนับสนุนทางการเงินโดยเอกชน เมื่อมีการปฏิรูปการเมือง ก็มีข้อห้ามการบริจาคให้แก่การเมืองโดยตรง และในส่วนของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานที่รัฐสนับสนุน งบประมาณถ้ามีผลประกอบการอยู่ในภาวะขาดทุนก็ห้ามบริจาคให้แก่พรรคการเมือง

สำหรับการสนับสนุนพรรคการเมืองในประเทศไทยเพื่อให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง การดำเนิน กิจกรรมของพรรคการเมืองต้องมีค่าใช้จ่ายและต้องมีการสนับสนุนทางการเงินรวมทั้งการสนับสนุนที่ไม่เป็น ตัวเงิน เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ของพรรคการเมืองเผยแพร่ไปสู่การรับรู้ของสมาชิกพรรคและประชาชนทั่วไป พรรคการเมืองได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐผ่านกองทุนพัฒนาพรรคการเมืองซึ่งจัดตั้งขึ้นในสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมได้คล่องตัว สามารถ ขับเคลื่อนนโยบายพรรคหรือประชาสัมพันธ์ให้แก่สมาชิกพรรคการเมืองได้รับรู้เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมของพรรค การเมืองเหล่านั้น ในปัจจุบันระบบการเมืองของประเทศไทยอยู่ในระหว่างการเตรียมการเพื่อเข้าสู่ กระบวนการเลือกตั้งเพื่อกลับไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองจึงไม่สามารถ จัดกิจกรรมทางการเมืองและการรับบริจาคเงินจากผู้สนับสนุนพรรคได้ แต่พรรคการเมืองก็มีค่าใช้จ่าย ในการบริหารสำนักงานพรรคการเมือง รวมทั้งค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคของพรรคการเมือง และสาขาพรรค การเมือง คณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงให้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วางแนวทางการรับเงินบริจาค ของพรรคการเมืองเพื่อให้พรรคการเมืองได้บริหารงานสำนักงานพรรคการเมืองและสาขาพรรคได้ เมื่อประเทศ เข้าสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเต็มรูปแบบ พรรคการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย เพราะประชาชนหรือสมาชิกพรรคจะต้องเลือกผู้แทนของตนเองเข้ามาทำหน้าที่ทั้ง ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร การเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้หรือเรียกว่า “การปลดล็อกทางการเมือง” เพื่อให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ คือ การประชุมพรรค การเลือกผู้บริหารพรรคการเมือง หรือการหาสมาชิกพรรคการเมือง การจัดตั้งสาขาพรรค เพื่อให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นสัญญาว่าประเทศ ได้เตรียมการเข้าสู่การเลือกตั้งทั่วไปเพื่อนำไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เหมือนประเทศ ประชาธิปไตยสากลทั่วโลก การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองต่าง ๆ ยังต้องรอให้คณะรักษา ความสงบแห่งชาติ (คสช.) ยกเลิกประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2557 เพื่อให้พรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมได้ ขณะนี้มีเพียงการอนุญาตให้จัดแจ้งพรรคการเมือง ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ได้เท่านั้น

สำหรับการเลือกตั้งทั่วไปของพรรคการเมืองนั้น เงินก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถกำหนดการแพ้หรือชนะในการเลือกตั้งทั่วไปได้ แต่ละครึ่งพรรคการเมืองใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง จึงต้องมีกฎหมายบังคับการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองเหล่านั้น พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐของประเทศไทย เช่น พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำเนินกิจกรรมได้เอง แต่พรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่ในสภานั้นไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้เอง พรรคการเมืองเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากรัฐทั้งด้านการเงิน และประโยชน์อื่น ๆ แต่ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของพรรคให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง และยังไม่สามารถแสดงบทบาทของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามเจตนารมณ์ของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองซึ่งได้ให้การสนับสนุนติดต่อกันเป็นเวลาหลายปี พรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่ในสภาเมื่อได้เงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองนำเงินมาใช้จ่ายในการบริหารพรรคการเมือง คือ ใช้จ่ายค่าเช่าสำนักงาน และค่าจ้างบุคลากร และบางพรรคการเมืองการบริหารพรรคการเมืองก็ไม่มีประสิทธิภาพ สำนักงานใหญ่พรรคการเมืองยังจัดตั้งร่วมกับที่พักอาศัย ไม่มีความเหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง บางพรรคมีเจ้าหน้าที่ประจำพรรคแค่เพียงหนึ่งหรือสองคนมีเจ้าหน้าที่น้อยมาก โดยมากจะเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีมีหน้าที่ทำรายงานต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองเท่านั้น

การบริหารงานเพื่อให้พรรคการเมืองเข้มแข็งเพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นสถาบันทางการเมืองจึงเกิดขึ้นได้ยาก เพราะการบริหารงานสำนักงานพรรคการเมืองเพื่อให้เป็นศูนย์กลางของสมาชิกพรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม การดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกพรรคและประชาชน พรรคยังไม่สามารถแสดงบทบาทหรือชักชวนประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมทางการเมืองเน้นไปที่แกนนำพรรคเป็นด้านหลัก ส่วนกิจกรรมระดับสาขาพรรคนั้นยังไม่มีกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมส่วนใหญ่กิจกรรมจะจัดที่สำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง พรรคการเมืองมีการดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะคล้าย ๆ กันในหลายพรรค คือ การพิมพ์วารสารนโยบายพรรคเพื่อแจกจ่ายสมาชิกพรรค บางพรรคการเมืองมีการจัดพิมพ์ทุกปีรวมหลายแสนเล่ม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการง่ายกว่ากิจกรรมด้านอื่น ๆ ส่วนอีกกิจกรรม คือ การอบรมสัมมนาเป็นกิจกรรมที่ทุกพรรคจัดโดยทำเป็นโครงการเพื่อขอรับงบประมาณจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองทุกปี โดยมีการเชิญแกนนำพรรคการเมืองมาชี้แจง และเชิญวิทยากรมาบรรยายเหมือนมีการประชุมใหญ่ สมาชิกเป็นเพียงผู้เข้าร่วม แต่มีส่วนร่วมไม่มากนัก ดังนั้น เพื่อให้พรรคการเมืองของประเทศไทยมีการพัฒนายิ่งขึ้นควรส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีรากฐานมาจากประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และส่งเสริมให้เป็นพรรคการเมืองเป็นพรรคแบบมวลชน (Mass Party) มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองและให้สมาชิกพรรคมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่ และเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยทำให้ประชาชนสามารถควบคุมพรรคการเมือง เพราะพรรคการเมืองได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐซึ่งเป็นเงินภาษีที่เก็บจากประชาชนทั้งประเทศ พรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องพัฒนาพรรคให้เป็นพรรคการเมืองที่เข้มแข็ง และพัฒนาให้ก้าวหน้าจนเป็นสถาบันทางการเมือง โดยมีบทบาทในการจัดทำนโยบายพรรค ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ของสมาชิกพรรคให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ควรจัดตั้งสำนักงานพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองให้ครบทุกภาคของประเทศ พรรคการเมืองขนาดใหญ่และขนาดเล็กต้องบริหารงานพรรคการเมืองให้เกิดความคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพสูงสุด และมีความสามารถในการจัดกิจกรรมทางการเมืองด้วยตัวเองได้ตลอดถึงการพัฒนาพรรคการเมืองไปสู่ความเป็นสถาบันทางการเมืองเป็นที่พึงของสังคมได้อย่างแท้จริง

การสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมืองของรัฐนั้นมีอยู่เพียง 2 รูปแบบ คือ การสนับสนุนโดยตรงได้แก่การที่รัฐได้จัดสรรเงินจากงบประมาณประจำปีผ่านกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง หรือสนับสนุนประโยชน์อย่างอื่นที่ไม่เป็นตัวเงินให้แก่พรรคการเมือง และการสนับสนุนทางอ้อมได้แก่การที่รัฐส่งเสริมให้บุคคล นิติบุคคล และเอกชนบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง โดยให้นำเงินที่ได้บริจาคให้แก่พรรคการเมืองนั้นมาคำนวณเพื่อหักลดหย่อนในยอดของเงินรายได้ที่จะพึงประเมินเพื่อเสียภาษีเงินได้ประจำปีซึ่งเป็นมาตรการจูงใจให้ประชาชนสนับสนุนพรรคการเมือง การสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมืองโดยรัฐจะสนับสนุนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระบบการปกครอง ระบบการเลือกตั้งและเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ พรรคการเมืองที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยส่วนใหญ่จะประสบกับปัญหาทางด้านการเงินสนับสนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพราะพรรคการเมืองแต่ละพรรคนั้นมีศักยภาพที่แตกต่างกันในการระดมเงินสนับสนุน จึงทำให้พรรคการเมืองเกิดความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสของการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย ความเสมอภาคทางการเมืองก็เป็นสิ่งที่สำคัญ ประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งจึงพยายามแสวงหาวิธีการเพื่อให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง เพราะอุปสรรคของการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเหล่านั้นจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก เช่น ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง ค่าเช่าสำนักงาน ค่าไปรษณีย์ ค่าใช้จ่ายในการค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ถึงแม้ว่าพรรคการเมืองจะได้เงินค่าสมาชิกหรือค่าบำรุง และได้รับเงินจากประชาชนที่บริจาคให้แก่พรรคการเมืองหรือได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน แต่ก็ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะพรรคการเมืองขนาดเล็กไม่มีศักยภาพในการระดมเงินสนับสนุนเหมือนกับพรรคการเมืองขนาดใหญ่ การมีเงินสนับสนุนจากภาครัฐจึงช่วยให้พรรคการเมืองขนาดเล็กสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่อไปได้ และมีโอกาสพัฒนาและแสดงบทบาททางการเมืองได้มากขึ้น และมีโอกาสพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้ เป็นที่น่าเชื่อถือของประชาชนนำไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง

จัดทำโดย

นายอริย์ช แก้วเกาะสะบ้า

วิทยาการชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

โทร. 0 2244 2060 โทรสาร 0 2244 2058

Email : sapagroup1@gmail.com

บรรณานุกรม

- การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองในประเทศไทย. (2552). สืบค้น 12 ธันวาคม 2560
จาก file:///D:/Users/parliament/Downloads/interpar-110920142044%20(6).pdf
- เข้มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง. (2552). พรรคการเมือง. สืบค้น 6 ธันวาคม 2560
จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>
- _____. (2551). การควบคุมการเงินของพรรคการเมืองตามกฎหมายไทย. สืบค้น 6 ธันวาคม 2560
จาก <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=1197>
- ฐากร จุลินทร. (2554). การศึกษาเชิงเปรียบเทียบการพัฒนาการเมืองไทยและญี่ปุ่นในช่วงเวลา 22 ปี (พ.ศ. 2532–2553). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักวิชาการ, กลุ่มงานวิจัยพัฒนา.
- “คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 53/2560 เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง” **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 134 ตอนพิเศษ 317ง, น. 1-6.
- “ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 เรื่อง ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป” (12 มิถุนายน 2557). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 131 ตอนพิเศษ 105 ง, น. 5-6.
- “ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การกำหนดแบบหลักฐานการรับบริจาค และหลักเกณฑ์วิธีการในการเปิดเผยชื่อผู้บริจาคต่อสาธารณชน พ.ศ. 2550” (22 พฤศจิกายน 2550). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 124 ตอนที่ 84 ก, น. 12-15.
- “ประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคอนาคตไทย” (5 ตุลาคม 2560). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 134 ตอนที่ 80 ง, น. 162-163.
- “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541” (9 มิถุนายน 2541). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 115 ตอนที่ 35 ก, น. 15-16.
- “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550” (7 ตุลาคม 2550). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 124 ตอนที่ 64 ก, น. 19-24.
- “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550” (7 ตุลาคม 2550). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 124 ตอนที่ 64 ก, น. 90-113.
- พรรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ. (2555). **มาตรการทางกฎหมายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งตามหลักประชาธิปไตยให้แก่พรรคการเมือง**. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, สาขากฎหมายมหาชน.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” (11 ตุลาคม 2540). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 144 ตอนที่ 55 ก, น. 94.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550” (24 สิงหาคม 2550). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 124 ตอนที่ 27 ก, น. 87-88.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” (6 เมษายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, น. 7-13.

วรพจน์ บุญพร. (2548). การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ: ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, สาขานิติศาสตร์.

วิชุดา ธนาพุดนิภรณ์. (2555). ปัญหาบางประการของมาตรการภาษีกรณีเอกชนบริจาคให้พรรคการเมือง. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, สาขากฎหมายภาษี.

สตีธร ธนาธิโชติ. (2555). พรรคการเมืองไทยยังไม่เข้มแข็ง”. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2561

จาก <http://www.polsci-law.buu.ac.th/journal/document/5-3/4.pdf>

สถาบันอาณานิคมศึกษา, (2560). ญี่ปุ่น. สืบค้น 13 กุมภาพันธ์ 2561

จาก <http://www.apecthai.org/index.php/%>.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (29 พฤษภาคม 2557). การระงับการดำเนินงานและการใช้จ่ายเงินตามแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายเงินที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2557. [หนังสือราชการ].

_____. (3 กันยายน 2557). แนวทางการรับบริจาคและการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองภายใต้ประกาศของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 57/2557 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2557. [หนังสือราชการ]

อมฤติ วุ่นพูลสมบัติ, และ สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์. (2556). เจตนารมณ์และข้อเท็จจริงของการใช้เงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง: ศึกษากรณีพรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.

สืบค้น 3 มกราคม 2561 จาก [file:///D:/Users/parliament/Downloads/79905-Article%20Text-192764-1-10-20170316%20\(5\).pdf](file:///D:/Users/parliament/Downloads/79905-Article%20Text-192764-1-10-20170316%20(5).pdf)

เอกชัย ชินณพงศ์. (2557). หลักประชาธิปไตย. สืบค้น 1 มีนาคม 2561

จาก http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1352